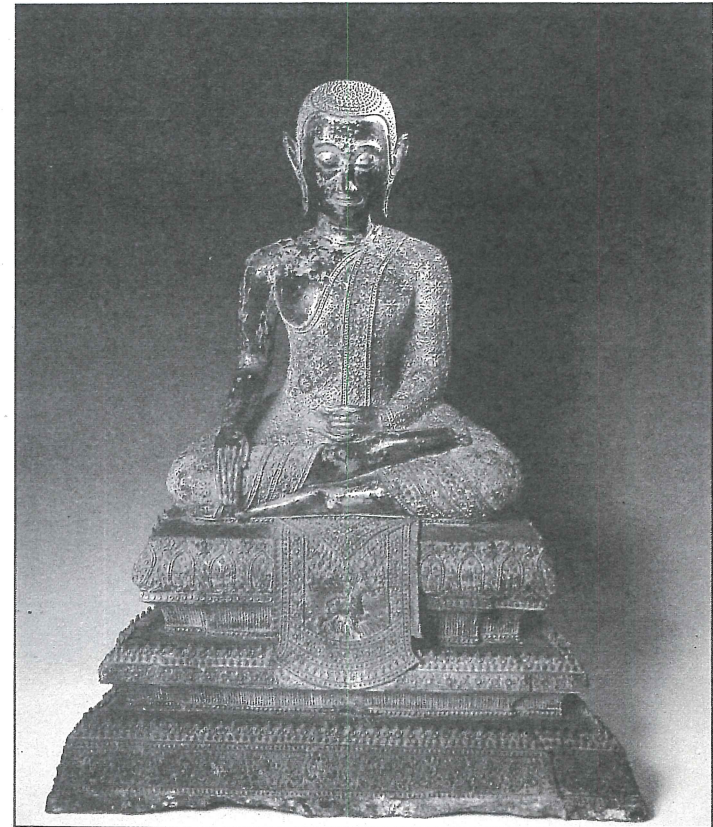

Agder distriktshøgskole

BUDDHA-STATUEN

på omslaget er frå den kunstsamlinga som høgskolen fekk på slutten av syttitalet av doktor Reidar Wennesland, utflytt kristiansandar som budde i San Fransisco. Samlinga hovudsakleg er beat-kunst, men inneheld òg noko orientalsk kunst.

Denne buddha-figuren står i biblioteket på høgskolen. Buddha tyder "den opplyste".

*et høgskoleliv
1969 – 1994*

Agder distriktshøgskole

et høgskoleliv

1969 – 1994

Redaksjon
Ingrid Terland
Sylfest Lomheim
Therese Reitan
Leiv Storesletten

Billedmateriale

Portrettet på side 2: Ringen Fotograf A/S, Oslo.

Billedmaterialet på side 3 og side 7: fotograf Geir Vraa.

Portrettene på side 9 og side 10: fotografmester Ivar Hamre.

Oversiktsbildet av Kristiansand på side 21: utlånt fra Turistkontoret i Kristiansand.

Øvrige bilder: pressefotograf Kjartan Bjelland.

© Agder distriktshøgskole 1994

ISBN nr.: 82-7117-287-5

Utgitt av: Agder distriktshøgskole, Kristiansand

Grafisk formgivning: Tekst, Grafikk & Design

Trykk: R. Stav Johanssen Trykkeri A/S

Innhold

Midt i larmen	1
<i>Paal-Helge Haugen</i>	
Hilsen til ADH ved 25-årsjubileet	2
<i>Statsråd Gudmund Hernes</i>	
Resultatet ble en distriktshøgskole – om veien frem mot ADH	3
<i>Karen-Lise S. Knudsen</i>	
Et høyskoleliv	8
<i>Paul Flaa</i>	
ADH – organisasjon og økonomi	13
<i>Arne Holme</i>	
ADH og studiene	17
<i>Per H. Iversen</i>	
Høgskolen sett fra byen	21
<i>Paul Otto Johnsen</i>	
Som en ADH-lærer ser det	24
<i>Lars Erik Lyngdal</i>	
ADHs internasjonale virksomhet	27
<i>Rune Øidne Reinertsen</i>	
Studentliv – og røre	31
<i>Hans Martin Sveindal</i>	
Livet som ADH-student: Hardt arbeid og mye moro!	35
<i>Martin Engebretsen</i>	
Student på ADH: Et tilbakehopp til åttiårene	38
<i>Seunn Smith-Tønnessen</i>	
Biskop Gunnerus' syndrom	41
<i>Øystein Lønn</i>	
Distriktshøgskole og universitet	43
<i>Magne Lerheim</i>	
Distriktshøgskolen sett fra departementet	45
<i>Dag Omholt</i>	
Agderforskning	48
<i>Robert Helland-Olsen</i>	
Kursstiftelsen SEVI – historie og utvikling	49
<i>Jan Duvaland</i>	
Fire rektorer – fire entreprenører	51
<i>Emil Otto Syvertsen</i>	
Oversikt over ansatte ved ADH	55
Bidragssystemene	63

Midt i larmen

Av Paal-Helge Haugen

Midt i larmen veks tagnaden.
Midt i prosjektørlyset bur mørket
i små nisjer, i små holer, det formeirer seg
ustanseleg, tettpakka partiklar av mørker.
Kor lenge skal vi halde fram med å teie så høgt?

Ikkje alltid dei blankpolerte bileta. Ikkje alltid
dei rumlande orda. Det finst noko anna
bortanfor marknadsropa og elektronflimmeret:
Språkets harespør, tvers over den opne veldige snøvidda
som er røyndomen, eit engsteleg og vakkert
spor, trassig i live.
Det er ikkje til salgs.

Under oss, omkring oss: Historiens mumlande
røyster som vil tolkast og først vidare.
Der er brotstykke av urgammal kunnskap
flytande omkring på eit opprørt hav,
og redningsmannskapet har berre ei spinkel lykt i stormen.
Likevel set nokon båten ut.

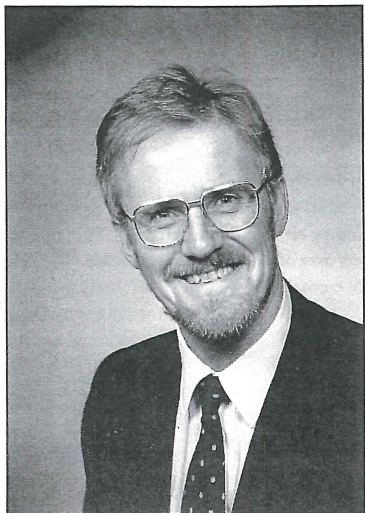
Det er her, alt saman, frå den første handa
som rissa erfaringa på holeveggen
til det uferdige bilete av tanken
prega inn i ein silikonchip.
Slik verden treng å bli skapt, på ny
kvar dag, for ikkje å gå under
i ei meiningsløyse stor som universet.
Utvinne eit milligram meining
av slagget. Tru at det nyttar.

Det er så lett å jamne med jorda. Det er
eit sakte arbeid å bygge opp, med tolmod, med nevar
med kjærleik: eit rom
der vi kan møtast og byte ord, dele håp
midt mellom det som var og det som skal kome.
Slik vi held framtida i handa, ei uklar glaskule
med skuggane av det mogelege:
freden eller destruksjonen, forfallet eller skapinga.

(Opprinneleg skrive for Norsk Kulturforum.)

Hilsen til ADH ved 25-årsjubileet

Statsråd Gudmund Hernes

Distriktshøgskolene har vist vei innen høgre utdanning i Norge. De er mer enn et nytt høgskoleslag. De har ført nye studier og flere studieplasser til alle landets regioner. Slik har de endret levevilkår i den enkelte landsdel og skapt nye forutsetninger i landet som helhet. Distriktshøgskolene har representert en fornyelseskraft både når det gjelder institusjonell ramme for høgskoleutdanning, for utvikling av nye studier og for faglig fornyelse innen etablerte fag og studier.

Jeg vet at noen har stilt seg spørsmålet om hvorfor slike høgskoler skal omdannes, om de ikke er liv laga i sin beste alder, som 25 år vel er.

Det arbeidet vi nå er i ferd med å fullføre gjennom høgskolereformen, er ikke en avvisning, men en bekreftelse av de verdier distrikts-

høgskolene står for. De lever videre i beste velgående, men de skal også forenes med verdier andre høgskoler representerer. Jeg vil bli meget overrasket om ikke arbeidet innen de nye høgskolene vil vise det. Evnen til å la yrkesutdanning og fagstudier leve side om side og berike hverandre er et særkjenne ved distrikts-høgskolene.

Ansvar for hele høgre utdanningssektoren pålegger alle oss som gjennom vårt arbeid er knyttet til det, en forpliktelse til å vurdere hvordan vi kan oppnå det beste studie-tilbudet for norske studiesøkere.

Det er min overbevisning at det best skjer gjennom en mer robust institusjonsstruktur enn hittil. Noen vil hevde at enkelte – som ADH – er store nok på egne bein. Det er i seg selv ikke et argument for det bestående. Alle må her utøve et systemansvar – ikke bare en institusjonsegoisme. Det tilsier at vi må løfte i flokk.

ADH framstår som eksempel på en sterk og ambisiøs høgskole, med gode kontakter til fagmiljøer ved universiteter og andre høgskoler så vel i Norge som i utlandet. Derfor er min hilsen til ADH en takk for hva dere hittil har tilført både Sørlandet som landsdel og norsk høgre utdanning som helhet.

Gudmund Hernes

Resultatet ble en distriktshøgskole – om veien frem mot ADH

Av Karen-Lise S. Knudsen

Den 20. juni 1969 vedtok Stortinget at det skulle opprettes en distriktshøgskole på forsøksbasis i Kristiansand, og samme høst begynte det første DH-kullet sine studier i Kristiansand.

At man opprettet distriktshøgskoler, var et resultat av en nasjonal politikk og kom som følge av en voldsom økning i etterspørselen etter studieplasser. Etterspørselen førte til kapasitetsproblemer ved eksisterende universiteter og høgskoler.

At en av de tre første distriktshøgskolene ble lagt til Kristiansand i 1969, var et resultat av mye godt lokalt forarbeid, og det er denne lokale forhistorien til Agder distriktshøgskole

som er hovedtema i denne lille artikkelen. Det betyr at mye interessant som foregikk på landsbasis, i departementet og ellers, knapt blir berørt.

Rundt 1960 ble utdanning i stadig økende grad regnet med som en faktor i økonomisk utvikling, og det var stigende etterspørsel etter akademisk utdannet arbeidskraft. Bedre økonomiske vilkår for folk flest og økende grad av økonomisk utjevning førte til at stadig flere ungdommer tok artium, og stadig flere ønsket å fortsette med høgre utdanning.

Kristiansand hadde ved inngangen til 1960-årene lærerskole, handelsgymnasium og maritime skoler å tilby regionens artianere.

Henrik Bargem, Halvor Vegard Hauge og Ingjald Ørbech Sørheim.

RESULTATET BLE EN DISTRIKTHØGSKOLE
– OM VEIEN FREM MOT ADH

Barnhagelærerskolen kom i 1963. Den nytilsatte rektoren ved Kristiansand katedral-skole, dr. philos. Halvor Vegard Hauge, satte i 1960 frem ideen om et forsknings- og utdannings-senter i Kristiansand. Det var ikke bare i Kristiansand at man begynte å syle med tanker om høgre utdanning på denne tiden, det gjorde de i flere regioner. Kristiansand hadde ikke stort å bygge videre på når det gjaldt forskning og høgre utdanning – et museum og et folke-akademi. Men tanken om et universitet på Sørlandet var født. I 1962 ble Agder Akademi dannet med det formål å fremme interessen for vitenskap og forskning på Agder. Rektor Hauge ble valgt til akademiets første leder.

Mange personer var aktive og gjorde en stor innsats for å skaffe et utvidet tilbud innen høgre utdanning i regionen i 60-årene og hadde fortjent en plass i historien. Jeg har valgt å vie mye plass til nettopp rektor Hauge, delvis fordi han ble ADHs første direktør, men også fordi jeg mener han var svært sentral. Han satt i de fleste fora og utvalg som fremmet undervisning på universitetsnivå, og i kraft av sitt engasjement, sin faglige tyngde og sitt brede kontaktnett, kom han sterkt til å prege dette arbeidet.

KLEPPEKOMITÉEN

Hauge så den muligheten som åpnet seg ved at Kleppekomitéen (universitets- og høgskolekomitéen av 1960) i sin innstilling foreslo at utvalgte gymnasieskoler kunne gi undervisning frem til forberedende prøver. Han fikk ved hjelp av sine og andres kontakter raskt til en avtale med Universitetet i Oslo om forberedende undervisning i latin og filosofi allerede fra høsten 1962. Lokalpressen var begeistret og skrev at “den første spire var lagt for et universitet på Sørlandet”. Denne lokalpatriotismen holdt på å forpurre departementets godkjennelse, men i oktober 1962 kunne de første studentene immatrikuleres i Kristiansand ved en

“enkel, men verdig høytidelighet”. Fra høsten 1963 ble det også undervist i forprøvene i matematikk.

Utgiftene til denne undervisningen ble dekket av Universitetet i Oslo, mens Kristiansand kommune dekket lokaler og drift. Administrasjonen ble lagt til katedralskolen ved rektor Hauge og skolens kontorassistent Doris Tønnessen. Lektor Fredrik Werring var sekretær. Virksomheten ble kjent som UVIK, Universitetsundervisningen i Kristiansand. UVIK utvidet senere sine undervisningstilbud og var i virksomhet til ADH og Folkeuniversitetet gradvis overtok studietilbudene.

UNIVERSITETSKOMITÉEN
FOR SØRLANDET

Kleppekomitéen var blitt nedsatt for å komme med en rammeplan for utviklingen av våre universiteter og høgskoler frem mot 1970, og innstillingen deres skulle stortingsbehandles våren 1963. I Kristiansand følte man derfor behov for et mer offisielt organ som kunne målbære landsdelens ønsker og markedsføre dens potensiale. I Stavanger hadde man allerede sommeren 1962 opprettet en bredt sammensatt universitetskomité, og med denne som mønster ble Universitetskomitéen for Sørlandet (UKS) dannet i 1963. Aust-Agder måtte også være med, – man innså at det måtte være en felles sak for hele regionen hvis man skulle nå frem med ønsket om et universitet for *landsdelen*.

Direktør Sverre Walter Rostoft ble komitéens første formann. I tillegg til de valgte representantene fra begge fylkene og Kristiansand ble komitéen supplert med fire faste medlemmer, deriblant rektor Hauge og lektor Werring¹. UKS søkte fra første stund å få reist

¹ For nærmere opplysninger om hvem som satt som medlemmer av UKS til en hver tid, henviser jeg til Mildrid Sløgedals ADH-publikasjon fra 1977 om UKS.

RESULTATET BLE EN DISTRIKTHØGSKOLE
– OM VEIEN FREM MOT ADH

universitetssaken gjennom alle mulige kanaler; de informerte lokalt samtidig som de forsøkte å påvirke sentral politikk.

Ved begynnelsen av 60-årene hadde Norge to universiteter. Kleppekomitéen foreslo å opprette et universitet i Trondheim, i tillegg foreslo departementet under sin behandling av innstillingen også å utrede mulighetene for et universitet i Tromsø. I løpet av kort tid var det nå et femte universitet man kunne kjempe for på Sørlandet, og prognosene syntes ikke gode: I stortingsbehandlingen av Kleppekomitéens innstilling het det “... at den virksomhet som er etablert i de to byer (Kristiansand og Stavanger) på ingen måte – slik det til dels har vært slått opp – innebærer noe løfte om universitet, den innebærer ikke engang noen utdeling av krunummer.”

OTTOSEN-KOMITÉEN

Kleppekomitéen hadde beregnet det fremtidige behovet for studieplasser på bakgrunn av samfunnets behov (“normalkapasitet”). Det ble snart klart at de tiltakene komitéen hadde foreslått, på langt nær løste kapasitetskrisen, og Komitéen til å utrede spørsmål om videreutdanning for artianere og andre med tilsvarende grunnutdanning, også kalt *Ottosen-komitéen*, ble derfor opprettet i 1965. Komitéen skulle se på effektiviseringstiltak for å øke kapasiteten, samt vurdere den totale utdanningskapasiteten i fremtida og foreslå eventuelle nye institusjoner. Ottosen-komitéen lot etterspørselen etter studieplasser være utgangspunkt for beregning av plassbehov.

Oppnevningen av Ottosen-komitéen og dens mandat skapte forventning i Kristiansand. Spesielt den delen av mandatet som dreide seg om nye institusjoner og lokaliseringen av disse, ble tolket dit hen at det femte universitetet kunne bli en realitet. UKS vedtok straks å søke kontakt med komitéen og inviterte den til Kris-

tiansand for gjensidig informasjon. Det ble også laget en publikasjon “Universitet på Sørlandet”, som klart viste hva som var målet for komitéen: Et fullt utbygd universitet for landsdelen.

Ottosen-komitéens første innstilling ble også tolket positivt, spesielt det at desentralisering av høgre utdanning sto så sentralt. UKS jobbet hektisk i denne perioden, og det ble arrangert åpne regionale møter for å få publisitet rundt universitetssaken. Ottosen-komitéens andre innstilling fra mai 1967, der komitéen gjør det helt klart at det ikke er aktuelt med noe femte universitet, var vanskeligere å svelge. Denne innstillingen lanserte i stedet distrikthøgskole-ideen.

Det skulle også vise seg at universitetsfilialtanken var vanskelig å videreutvikle: Universitetet i Oslo var nemlig ikke interessert i å utvide samarbeidet ved å desentralisere grunnfagsundervisning. Et forsøk på å tilby sommersemesterundervisning for lærere lokalisert til Kristiansand lærerskole og administrert av UVIK strandet på universitetets avslag. Saken vakte stor oppsikt, ikke minst på grunn av tonen i avslaget. En interpellasjon fra stortingsrepresentant Jens Haugland fra Vest-Agder til statsråd Bondevik viste at departementet ønsket en geografisk spredning av grunnfagsundervisning, men at det måtte bøye seg for universitetets syn.

Dette måtte nødvendigvis endre strategien for UKS, og på et møte høsten -67 ble saken diskutert. Der vedtok man at arbeidet for en distrikthøgskole var forenlig med komitéens mandat, – som et kortsiktig mål på veien mot det mer langsiktige – et universitet. Hauge, som nå ble valgt til formann, understrekte at det fortsatt var viktig med kontakt med universitetet, og var i det hele tatt mest interessert i å markere det langsiktige målet. Distrikthøgskole-ideen fenget likefullt på Sørlandet slik den hadde gjort over hele landet. Ottosen-komitéen ble derfor bedt om å forsere arbeidet

RESULTATET BLE EN DISTRIKTSHØGSKOLE
- OM VEIEN FREM MOT ADH

med distriktshøgskolen i en innstilling nr 3.

Det virker som om arbeidet for en *distriktshøgskole* ble det som mobiliserte og samlet sørlendingene. UKS var i hektisk aktivitet høsten -67 og våren -68 med å samle lokal oppslutning som kunne fremme saken sentralt. Direktør Ottosen deltok på et åpent møte i Lillesand, og en henvendelse for å markere oppslutningen om en "undervisnings-institusjon på bredest mulig felt", med underskrifter av sentrale lokale personer, ble overrakt statsråd Bondevik. Man brukte pressen flittig, og lokale myndigheter og regionens stortingsmenn bidro i større utstrekning enn før med å fremme saken overfor storting og regjering. Komitéen satte også ned en rekke fagutvalg som skulle utarbeide studieplaner til en rekke studier. Man ville på denne måten ligge i forkant hvis prøvedrift skulle bli aktuelt.

Det fantes også andre lokale initiativ som ikke kom fra UKS. Jeg vil kort nevne Komitéen for Økonomisk College i Kristiansand, nedsatt av Kristiansand Handelsstands forening. (Skoleledertør Hallgeir Furnes var riktignok medlem av både UKS og denne komitéen.) I 1966 utarbeidet denne i samarbeid med Norges Handelshøgskole et studieforslag til et toårig Økonomisk College i tilknytning til Handelsgymnasiet i Kristiansand. Det ble ikke noe av disse planene, derimot startet distriktshøgskolene opp med nettopp økonomisk-administrative studier.

PRØVEDRIFT

Utover våren 1968 etter at innstilling nr 3 fra Ottosen-komitéen kom, ble det klart at prøvedrift av distriktshøgskoler kunne bli aktuelt allerede fra høsten -68 eller -69, og kappløpet om å bli valgt som sted for prøveskolene begynte. Lokalt munnet intenst arbeid ut i en *Innstilling om distriktshøgskole på Sørlandet*, som ble spredt etter beste evne til vik-

tige instanser og personer både sentralt og lokalt. I denne innstillingen tilkjennegr UKS at den er beredt til å hjelpe til med å etablere administrasjons- og organisasjonsapparat for en høgskole på Agder, da den "i øyeblikket ser distriktshøgskolen som sin primære oppgave".

Det ble først foreslått å starte prøvedrift i kun to regioner. Tidlig var det klart at Møre- og Romsdal stod sterkt for å imøtekomme kravet fra "Bygde-Noreg", og at kampen om den andre plassen stod mellom Kristiansand og Stavanger.

Helt fra Rogaland hadde opprettet sin universitetskomité, hadde man i Kristiansand skjelet til Stavanger, der de lyktes med mye. Helt fra Agder Akademis første dager hadde man forsøkt på alle vis å få lokale myndigheter interessert i å få båndlagt en tomt til undervisnings- og forskningsformål, men det lyktes aldri. I Stavanger derimot ble tomtespørsmålet raskt ordnet ved en milliongave fra en skipsreder og en solid investering fra Stavanger kommune og Rogaland fylke. I Kristiansand var man engstelige for at de lenger vest skulle få "kjøpt seg" et universitet. Næringslivet i Kristiansand syntes med enkelte unntak ikke interessert i universitetssaken i første halvdel av 60-årene. En bystyreprerentant uttrykte det slik: I motsetning til i Kristiansand, så "red man den dagen man salte i Stavanger". Formannen i Universitetskomitéen i Rogaland, Kjølvs Egeland, ble også medlem i Ottosen-komitéen, og det var også et moment som gjorde at man mange ganger følte seg underlegne i forhold til Stavanger. Det var klart at begge regionene ville få sin høgskole før eller siden, men begge ønsket å være med i første runde, og selv om Hauge uttalte til pressen at det ikke eksisterte noen konkurranse de to stedene imellom, så gjorde det nok det, og enhver bevegelse i Rogaland i denne saken ble fulgt med argusøyne i Kristiansand.

De to universitetskomitéene hadde på

RESULTATET BLE EN DISTRIKTSHØGSKOLE
- OM VEIEN FREM MOT ADH

SLUTTORD

mange vis ulike arbeidsforhold. Sørlandet måtte fremstå som *én region* for å nå frem med sitt krav om et landsdelsuniversitet og senere en høgskole, og det var ikke alltid like lett. Interessen var nok i begynnelsen langt mindre i østfylket ved at saken var sterkt Kristiansandsbasert. At Hauge i avslutningsfasen gikk inn for en desentralisert høgskolemodell, oppfatter jeg som et nødvendig kompromiss for å oppnå enighet og full oppslutning fra komitéens øst-representanter, ikke minst stortingsrepresentantene fra Aust-Agder. Det var likevel klart at det var Kristiansand som var den naturlige lokaliseringen for en høgskole (og et universitet).

I juni 1969 var det endelig klart at det ble prøvedrift i de tre regionene, og statsråd Kjell Bondevik kunne åpne Agder distriktshøgskole knappe to måneder etter, med Hauge tilsett som direktør og med Universitetskomitéen som fungerende interimstyre. Jeg ser dette som en klar anerkjennelse av det arbeidet som var nedlagt av komitéen.

Etter min mening var det først da det var aktuelt med en *distriktshøgskole* at lokalsamfunnet på Sørlandet virkelig lot seg mobilisere, og at de to Agderfylkene klarte å fremstå som én region. Jeg tror det var fordi man lettere kunne tenke seg *den* virksomheten desentralisert i regionen, og fordi en distriktshøgskole fremstod langt mer realistisk og kanskje mer "folkelig" enn et universitet. For flere av de fremste forkjemperne med rektor Hauge i spissen var distriktshøgskolen likevel først og fremst et middel på vei til målet, som forble et universitet. UKS ble heller ikke nedlagt straks ADH var etablert, den fortsatte sin virksomhet til oppgavene ble overført til Rådet for ADH.

Sørlandet har ennå ikke fått sitt universitet, derimot har vi i 25 år hatt en livskraftig distriktshøgskole som i høyeste grad har blitt den "undervisningsinstitusjonen på bredt felt" man ønsket seg i 60-årene.

Artikkelen er basert på en storfagsoppgave i historie, "Veien frem mot ADH", Universitetet i Bergen, høsten 1993.

En historisk opningsseremoni; statsråd Kjell Bondevik sit som nummer to frå høgre.

Et høyskoleliv

Av Paul Flaa

BEGYNNELSEN

“**V**i har gode voner om ein rik vokster for Agder distriktshøgskole”, sa statsråd Kjell Bondevik ved åpningen av høyskolen i august 1969.

Så er det gått 25 år, vekst og utvikling er det blitt, og ADH skal avvikles som selvstendig institusjon. Denne dobbeltbegivenheten innbyr til mange refleksjoner. Jeg skal i denne sammenhengen begrense meg til å trekke opp noen hovedlinjer i høyskolens utvikling.

Det begynte beskjedent. Ved oppstarten hadde ADH fem ansatte som underviste og administrativt betjente et halvt hundre studenter

på det to-årige studiet i økonomi og administrasjon, høyskolens første.

I løpet av kort tid kom det imidlertid til nye studieprogrammer, og den fagprofil som ble utviklet tidlig på 70-tallet, reflekterer det forhold at ADH allerede fra starten av tok sikte på å løse en to-delt undervisningsoppgave. Foruten å utvikle nye tverrfaglige og yrkesrettede studier av to-tre års varighet, ønsket høyskolen å gi universitetsundervisning, i første omgang på grunnfagsnivå.

Dette dobbelte formålet har preget framveksten av studietilbudene ved ADH. Høyskolestudier og universitetsstudier har blitt utviklet

Mange kamper har det vore i høgskoletinget, men det har ikkje hindra ein gemyttleg tone.

side om side, av og til i innbyrdes konkurranse, men i all hovedsak til gjensidig nytte og endog til glede. – Siktemålet har hele tiden vært å skape en bredspektret kvalitetshøgskole der både allmennstudier og yrkesutdanninger skulle ha sin plass.

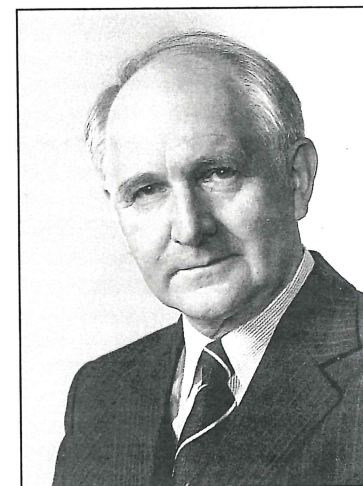
FRUKTBAR MELLOMSTILLING

I utgangspunktet var ikke det nye høyskoleslaget tiltenkt forskningsoppgaver. “Huskingen forskning”, var statsrådets formaning til ADHs første direktør forsommeren 1969.

Men da det omtrent samtidig ble truffet departemental beslutning om at en skulle rekruttere lærerpersonale til distriktshøgskolene etter de samme prosedyrer og kriterier som ble benyttet ved universitetene, var samtidig et signal gitt om at en var ute etter personer som både var forskningskvalifiserte og -motiverte. (Kanskje var dette det mest avgjørende strategiske valg som ble gjort i distriktshøgskolenes barndom.)

Ganske snart ble forsknings- og utviklingsarbeid en sentral og legitim virksomhet ved høyskolen.

Distriktshøgskolene, med ADH allerede fra starten av i fremste rekke, ble på denne måten plassert i en særdeles fruktbar posisjon mellom universitetssystemet på den ene siden og de regionale profesjonsskolene på den andre. Denne mellomstillingen innebar riktignok et betydelig konfliktpotensiale i relasjon til etablerte interesser innen vårt høyere utdannings- og forskningssystem, men den rommet også spennende muligheter for nyskaping og eksperimentering. Fagmiljøene ved distriktshøgskolene fikk en forankring i tunge universitetstradisjoner, og undervisningen ble forskningsbasert, men fokus og innretning i de nye høyskolenes virksomhet krevde – og utløste – nybrottsarbeid og medførte en betydelig vitalisering av norsk høyere utdanning på

Halvor Vegard Hauge, direktør 1969-1971.

70- og 80-tallet. “Norway can congratulate herself with the astonishing development of her regional colleges”, heter det i en OECD-rapport fra 1989.

VEKSTÅR

I ADHs første år – under kyndig ledelse av Halvor Vegard Hauge fram til 1971 og siden med Lars Aase som dynamisk direktør fram til 1976 – fant det sted en meget rask, til tider nærmest eventyrlig vekst og utvikling. Det er først i de senere år at en igjen har opplevd noe liknende. God ressurstilgang og et entusiastisk personale gjorde det mulig å hurtig utforme og iverksette en rekke tiltak og prosjekter.

Viktig var det også at distriktshøgskolene kom i gang etter en svært kort planleggingsperiode. På sentralt hold var det rett og slett ikke tid til, og vel heller ingen ambisjoner om, å lage detaljerte programmer for utviklingen av de nye høyskolene. Følgen var stor lokal handlefrihet, og dette – i kombinasjon med rimelig god ressurstilførsel – resulterte i en organisa-

Lars Aase, direktør 1971-1976.

sjonskultur preget av tiltaksløst, pågangsmot og en ikke ubetydelig uærbødighet overfor etablerte sannheter og maktsentra.

Det bør her kanskje minnes om at dansen og utviklingen av distriktshøyskolene kom i kjølvannet av det anti-autoritære opprøret på slutten av 60-tallet. Dette ble også reflektert i utformingen av det interne styrings-systemet ved høyskolen: ADH var den første distriktshøyskole som tok i bruk ordningen med valgt rektor, og studentene ble gitt bred representasjon i styringsorganene.

Flere av dem som var aktive i utformingen av ADH de første årene (og også mange av dem som siden kom til å prege institusjonen), hadde en forankring i Agderfylkene. Det var i stor grad landsdelens egne som vendte tilbake fra påbegynte universitetskarrierer og andre karrierer i inn- og utland. De så den nye institusjonen som en spennende arena for nytenkning innen forskning og høyere utdanning, og som et viktig redskap i utviklingen av en landsdel de var knyttet til med sterke, men ofte også ambivalente bånd.

I 1975, etter bare 5-6 års drift, hadde høyskolen 900 studenter og omlag 70 ansatte, og mange forestilte seg at utviklingen skulle fortsette. Det ble utferdiget prognoser og laget planer som pekte til himmels.

KONSOLIDERING OG FYLKESMOTSETNINGER

Midt på 70-tallet inntraff det imidlertid viktige endringer i høyskolens rammebetingelser som skulle bryte denne trenden.

I kjølvannet av oljekrisen i 1973 ble veksten i de offentlige budsjettene kraftig redusert, og dette, sammen med det forhold at de sentrale myndigheter prioriterte oppbygging av nye distriktshøyskoler på bekostning av etablerte (som var blitt "store nok"), resulterte i at ADH i løpet av meget kort tid måtte omstille seg til en nullvekst-situasjon. Konsolidering og budsjettinnsparinger avløste vekst og ekspansjon.

Samtidig ble det innført omfattende endringer i styringsordningen. ADHs styre som hadde fungert siden 1969, ble våren 1976 erstattet av et regionalt høyskolestyre, felles for alle statlige høyskoler i de to Agderfylkene. Denne omorganiseringen, i kombinasjon med tiltakende ressursknapphet, aktiviserte og forsterket motsetningene mellom de to fylkene når det gjaldt syn på utbyggingsmønster og fordeling av studieplasser. Høyskolesystemet ble arena for en til tider opprivende fylkesstrid. Utfordringen for høyskolen og dens ledelse ble i denne situasjonen å konsolidere og tilpasse virksomheten til strammere budsjettammer, men samtidig lete etter muligheter for å få iverksatt i det minste noen av de mange spennende planer om nye tiltak som forelå. Og det ble helt sentralt å arbeide for at fylkesmotsetningene ble håndtert slik at også faglig-akademiske og økonomiske hensyn i rimelig grad ble ivarettet når høyskolestyret traff sine beslutninger.

På ett tidspunkt var situasjonen så vanskelig at ADH reiste spørsmålet om å få delt høyskoleregionen etter fylkesgrensen. Resultatet ble imidlertid at Agder fortsatte som en organisatorisk enhet i høyskolesammenheng, og utover på 80-tallet ble fylkeskonfliktene dempet ned i et noe bedre og mer avslappet samarbeidsklima.

Til tross for at hovedutfordringene i siste halvdel av 70-årene altså var konsolidering og takling av fylkesmotsetninger, kom det i gang nye studier: Norsk grunnfag, engelsk mellomfag, fagoversetting, helse- og sosialadministrasjon....

Ambisjonen om å utdanne siviløkonomer på ADH ble formulert for første gang på slutten av 70-tallet. Dette utløste forbløffelse, munterhet og hoderysten i våre fjerne – og nære – omgivelser: Det fikk da være grenser, tenk å utdanne siviløkonomer i Kristiansand!

HVERKEN SENTRUM ELLER DISTRIKT

Åtti-tallet ble preget av jevnt, seigt og målrettet arbeid med å utvikle høyskolen. Mulighetene for ekspansjon var små fordi budsjettammene var trange og de årlige stillings-tildelinger ytterst beskjedne. Arbeidet med å skaffe høyskolen egne bygg sto lenge i stampe.

Situasjonen stilte store krav til oppfinnsomhet og pågangsmot hos høyskolens ledelse, øvrige ansatte og studentene.

Vi fikk stadig mer konkret merke at Sørlandet hverken er distrikt eller sentrum. De tre største byene hadde sine tunge universitets- og høyskolemiljøer. Tromsø bygde opp det fjerde universitetet. Stavanger hadde oljen og kjempet seg etter hvert til sivilingeniørutdanning. De nye dh-ene i distrikts-Norge (og Agderfylkene var liksom ikke "distrikt") fikk sine bygg, sine stillinger og studier. Bodø vant eksempelvis, på distriktpolitisk grunnlag, kampen med Kris-

tiansand om siviløkonomutdanningen.

Til tross for regionale handikap og høyskolepolitiske tilbakeslag ble likevel viktige brikker i utviklingen av ADH møysommelig lagt på plass utover på 80-tallet. Studietilbudene ble bygget ut både i bredden og høyden, og forskningsinnsatsen ble intensivert. En viktig milepæl ble nådd da de første fire-årige studiene ble etablert i 1988, og sommeren 1991 kom endelig godkjenningen av ADH som siviløkonomutdanningsinstitusjon.

Byggsaken fikk også sin løsning da staten overtok det gamle sentralsykehuset i Tordenskjoldsgate og bygde det om til høyskoleformål. Fredag 13. desember 1991 ble lokalene offisielt tatt i bruk – en lykkesdag i ADHs historie.

NY VEKST...

De siste fire-fem årene har en igjen opplevd sterk vekst i stillinger og budsjetter. En rekke nye studier har sett dagens lys, studenttallet er henimot fordoblet og søkningsen har nådd nye rekordhøyder. I dag har høyskolen om lag 2300 studenter og kan tilby mer enn 30 studier, også på sivil- og hovedfagsnivå, innen realfag, humaniora og økonomi/samfunnsfag.

Høyskolens internasjonale forbindelser er de siste årene bygget systematisk og intensivt ut, og ADH har – som eneste distrikts-høyskole – deltatt i forsøk med sommersementerundervisning.

... OG FUSJON

Men det som framfor noe annet har preget situasjonen ved høyskolen i disse siste årene, har vært sammenstøtet mellom ambisjonene om å videreutvikle ADH til bredspekret vitenskapelig høyskole/universitet og de sentrale myndigheters arbeid med omorga-

nisering av det høyere utdannings- og forskningssystemet.

Allerede høyskolereformen i 1975-76, der innføringen av felles regionale høyskolestyrer var et viktig element, innvarslet en skarpere to-delning av norsk høyere utdanning – i en universitetssektor og en regional høyskolesektor. Distriktshøgskolenes mellomstilling ble utfordret, men en klarte likevel gjennom 80-tallet å holde viktige skanser – som universitetsnære arbeidsvilkår, rimelig gode forskningsmuligheter og sabbatsordninger. Etableringen av sivilutdanninger ved flere distriktshøgskoler representerte viktige gjennombrudd, og det var ikke bare ved ADH at en begynte å snakke høyt om det femte universitetet...

Omorganiseringen av universitets- og høyskolevesenet i Norge, foreslått av Hernesutvalget i 1988, vedtatt i 92-93 og nå under iverksetting, har imidlertid vanskeliggjort arbeidet med å utvikle flere universiteter i Norge. Gjennom sammenslåing av om lag 100 regionale høyskoler til 26 nye fusjonerte enheter av-

skaffes distriktshøgskolene som egne institusjoner, og skillet mellom universitetssektoren og høyskolesektoren forsterkes og tydeliggjøres.

Etter en grundig og omfattende debatt valgte ADH våren 1992 å gå mot de sentrale myndigheters fusjonsplaner, og det ble arbeidet hardt for å vinne gehør for at høyskolen skulle kunne fortsette som selvstendig institusjon. Gjennom utvikling av et samarbeid med Høgskolesenteret i Rogaland ble det lagt et grunnlag for – på noe lengre sikt – å kunne få etablert en universitetsinstitusjon i landsdelen.

Seinhøstes 1992 ble det imidlertid klart at ADHs ønske om å fortsette som egen institusjon ikke ville få gjennomslag på sentralt hold; et fusjonsdirektiv ville komme.

Og våren 93 vedtok Regjeringen, i form av en kongelig resolusjon, at ADH og de øvrige fem statlige høyskolene i de to Agderfylkene, med virkning fra 1. august 1994, skal fusjoneres til en høyskole -Høgskolen i Agder.

ADH – organisasjon og økonomi

Av Arne Holme

Agder distriktshøgskole begynte sin virksomhet med 54 studenter på det to-årige studiet i økonomi og administrasjon. På grunn av det betydelige studietilbudet Kristiansand Museum allerede hadde etablert i Kristiansand i samarbeid med Universitetet i Oslo, lå forholdene meget godt til rette for å komme raskt i gang. Dette at en kom i gang så tidlig, ga et forsprang som ADH siden har holdt i forhold til andre distriktshøgskoler.

STYRINGSORDNING

Universitetskomiteén for Sørlandet ble av Kirke- og undervisningsdepartementet bedt om å fungere som interimstyre for ADH i startfasen. I november 1969 oppnevnte departementet et eget styre med 7 medlemmer. Dette styret fungerte så lenge prøveperioden varte, fram til 1975. Formenn i denne perioden var Henrik Bargem og Louis Støve. I 1976 ble det etablert en ny styringsordning med et regionalt høgskolestyre som fikk ansvar for alle høyskolene i de to Agderfylkene. Høgskolestyret fikk 10 medlemmer, 3 fra hvert av de to fylkene og 4 fra høyskolene hvorav 2 studenter. Agder høgskolestyre har hatt følgende formenn/ledere:

Louis Støve, Jarl Røeggen, Kitty Ottersland, Harald Synnes, Ole Guttorm Ihme, Randi Øverland, Alf-Eivind Ljøstad og Ivar Netland.

Sekretariatet har vært ledet av direktørene Lars Aase, Knut Brautaset og Thor Einar Hanisch.

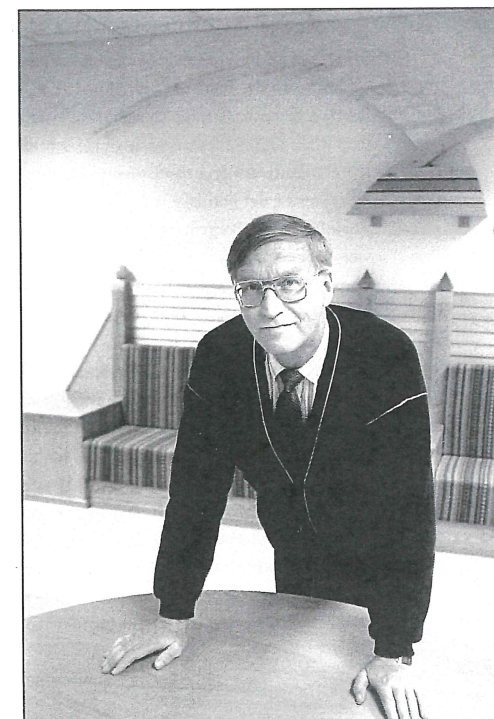
Agder høgskolestyre opphører ved sam-

menlåingen av de 6 høyskolene 01.08.1994.

I 1972 ble det etablert et regionalt råd med 7 medlemmer fra hvert av Agderfylkene. Rådet overtok etterhvert funksjonen som universitetskomité for Sørlandet. Formenn i rådet var Trygve R. Jarlsby og Paul Reine. Rådet ble nedlagt på midten av 1970-tallet.

I 1972 ble det innført en ny intern styringsordning ved ADH med Høgskoletinget som det øverste interne organet. Dette har vært

Arne Holme, direktør.

ordningen siden, med justeringer i 1981 og 1991. Det spesielle med denne styringsordningen er den sterke studentrepresentasjonen (50 %) som har bidradd til at studentene har hatt reell medinnflytelse på høgskolens virke og utvikling. Fagmiljøene ble først delt inn i fagseksjoner, senere institutter, med en valgt seksjonsleder/instituttleder. I starten var det 6 fagseksjoner, – i dag er det 9 institutter. Disse ble i 1991 samlet i 3 avdelinger med eget styre og valgt leder. Instituttlederne/avdelingslederne utgjør fagrådet som helt fram til 1991 var innstillings-/tilsetningsråd for det faglige personalet, og som forøvrig tar opp saker av faglig karakter. Personlrådet har hatt tilsvarende funksjon for det administrative/tekniske personalet, men dette opphørte i 1991. Det ble da opprettet et eget innstillings-/tilsetningsråd og et styre for det administrative/tekniske personalet.

I 1982 ble det på initiativ fra rektor etablert et nytt råd for ADH. Rådet har vært, og er fortsatt et viktig kontaktledd med samfunnet omkring, og det har også bidradd til at ADH har fått gjennomslag for en del viktige saker det siste ti-året. Rådet består av ca. 25 sentrale representanter fra det private næringsliv, offentlig sektor og det politiske miljø. Sverre Walter Rostoft, Henrik Bargem og Harald Synnes har vært rådets formenn.

LEDELSEN

Halvor Vegard Hauge var den første direktøren ved ADH og ble avløst av Lars Aase i 1971. I startfasen var det lagt opp til en ren administrativ ledelse. Da den interne styringsordningen ble etablert i 1972, fikk Høgskoletingets formann en viktig funksjon i ledelsen av høgskolen. Da ordningen med det regionale høgskolestyre ble innført i 1976, gikk Lars Aase over til å være leder av høgskolestyrets sekretariat. Samtidig ble det etablert en rektor-

ordning der rektor ble valgt blant høgskolens ansatte for 2 + 2 år av gangen. Rektor ble leder for Høgskoletinget og møtte i høgskolestyret uten stemmerett. Kontorsjefen ble høgskolens administrative leder, og denne stillingen ble senere omgjort til direktør. De fire første rektorene Paul Flaa, Harald Knudsen, Finn Holmer-Hoven og Sylfest Lomheim satt alle i 4 år. Paul Flaa ble valgt for en ny periode i 1992 og innehar stillingen fram til høgskolesammenslåingen i 1994.

ADMINISTRASJONEN

De første 10 årene var administrasjonen samlet med visse stabsfunksjoner som bibliotek, studieadministrasjon, drift og vedlikehold o.l. I slutten på 70-tallet ble det etablert avdelinger/seksjoner, og vi har i dag følgende seksjoner:

Bibliotek – ledet av høgskolebibliotekar Ingrid Terland.

Administrativ seksjon – ledet av seksjonssjef Gunnar Nordlie.

Datasenteret – ledet av EDB-sjef Lars Nesland.

Driftsseksjonen – ledet av utbyggingssjef Roy H. Kvanvig.

Studieseksjonen – ledet av studiesjef Per H. Iversen.

Det administrative/tekniske personalet har økt fra 3 stillinger i 1969 til 43 stillinger i 1993/94, jfr. tabellen. I tillegg kommer 11 renholdsbetjenter, tilsvarende 9 hele stillinger.

LOKALER

ADH holdt til i midlertidige leide lokaler helt fra starten og fram til 1991. I mai 1994 får vi det første nybygget som er planlagt for ADH – auditoriebygget i Tordenskjoldsgt. (kvartal 5).

De første lokalene ADH fikk i 1969, var Gyldenløvesgt. 14, 3 etg. i Norske Folk-gården.

I prøveperioden fram til 1975 var det Kristiansand kommune som holdt lokaler for ADH. Aust-Agder fylke, Vest-Agder fylke og kommunen delte kostnadene seg i mellom med henholdsvis 10 %, 20 % og 70 %. Lokalene var spredt rundt i Kvadraturen og på Lund. De viktigste byggene har vært:

1969-1991	Gyldenløvesgt. 14 (Norske-Folk gården)
1971-1991	Gyldenløvesgt. 13 (Iversengården)
1972-1991	Oddernes skole
1974-1991	Kirkegt. 9 (gamle Katedralskolen)
1972-1978	Hotell Astoria i Tollbodgt. (nå revet)
1978-1991	Tollbodgt. 24 (Knudsengården)
1980-d.d.	Elvegt. 52 A (Statoil-bygget)

På slutten av året 1991 flyttet ADH inn i det gamle sentralsykehuset i Tordenskjoldsgt. 65 der vi fikk samlet hele høgskolen på ett sted. Dette bidro til at de fysiske fasiliteter ble betydelig forbedret, ikke minst for studentene.

FORSKNING

ADH etablerte i 1981 en egen avdeling til å ta seg av forskningsoppdrag og formidling overfor privat næringsliv og offentlig virksomhet. I 1985 ble denne avdelingen skilt ut og etablert som egen stiftelse og slått sammen med en tilsvarende stiftelse i Grimstad. Agderforskning har etter hvert utviklet seg til en betydelig organisasjon med en avdeling i Kristiansand og en i Grimstad.

Parallelt med dette har det fra starten av vært drevet forskningsvirksomhet ved at det vitenskapelige personale har drevet grunnforskning ut fra egne faglige interesser. En god del av personalet har vært og er engasjert i konkrete forskningsprosjekter initiert av forskningsråd, departementer m.v.

ADH har hvert tredje år utarbeidet publikasjonen "Forskning og utredning" med

oversikt over forskningsrelatert virksomhet.

ØKONOMI OG NØKKELTALL

Tabellen "Nøkkeltall" gir en oversikt over T bevilgninger, stillinger, studenttall og forholdstall studenter/undervisningsstillinger, studenter/administrative og tekniske stillinger, samt bevilgning pr. student med 5 års mellomrom fra 1969 til 1993 (siste sprang er 4 år).

Det har vært lagt mye arbeid i å planlegge virksomheten så detaljert som mulig i forkant av budsjettåret for å utnytte optimalt de totale bevilgningsrammer som er stilt til disposisjon.

ADH har hele tiden ligget svært lavt i kostnader pr. student sammenlignet med andre utdanningsinstitusjoner. I siste linje i tabellen er bevilgning pr. student ført opp. På grunn av lønns- og prisutviklingen gir ikke dette tallet noe godt bilde av kostnadsutviklingen pr. student. Ser en imidlertid på forholdstallet studenter pr. undervisningsstilling (tredje siste linje), vil en se at dette tallet har vært økende helt fram til 1989. Dette indikerer at de reelle kostnadene pr. student er blitt lavere.

SLUTTKOMMENTAR

I de 25 årene ADH har eksistert har høgskolen vært igjennom en nesten eventyrlig utvikling. Sentrale myndigheter skal ha honnør for at institusjonen har fått så stor handlefrihet til å gå nye veier og å eksperimentere, sammenliknet med de rammebetingelser andre statsinstitusjoner har måttet arbeide under. Den demokratiske interne styringsordningen har nok vært ressurskrevende, men til gjengjeld har den hatt stor betydning for utviklingen av et godt miljø både for ansatte og studenter. Med de tjenlige lokalitetene vi nå har fått, hadde det vært interessant å se hva høgskolen kunne ha utvi-

klet seg til videre. Men fra 01.08.94 opphører len i Agder. Det kan også gi muligheter. ADH å eksistere og går inn i den nye høgsko-

NØKKELTALL

	1969	1974	1979	1984	1989	1993
Bevilgning 1000 kr	2724	8235	19397	30084	43654	78995
Stillinger	8	66	81	91	97,5	132
Undervisn.still.	5	46	55	62	66	89
Adm./tekn.still.	3	20	26	29	31,5	43
Studenter	54	812	1136	1345	1837	2211
Stud:Underv.still.	10,8	17,6	20,5	21,7	27,8	24,8*
Stud:Adm./tekn.still.	18,0	40,6	43,7	46,4	58,3	51,4
Bevilgn. pr.stud. kr	5044	10142	17075	22367	23763	35728

* I 1993 har forholdstallet tilsynelatende gått ned, men det skyldes at vi har flere undervisnings-hjemler som det ikke finnes midler til å besette. Reelt var forholdstallet i 1993 ca. 30.

ADH og studiene

Av Per H. Iversen

Per H. Iversen, studiesjef.

Ved etableringen av Agder distriktshøgskole i 1969 startet den nye høgskolen på ingen måte på bar bakke. Gjennom det forarbeidet som var blitt gjort fra begynnelsen av 1960-tallet, hadde det i Kristiansand blitt satt igang en rekke studier, blant annet i språkfag og realfag, samt forberedende prøver. Disse studiene var i utgangspunktet ikke en del av ADH, og direktør Hauge mente derfor det var nødvendig å få et vedtak som innebar at studiene skulle bli en del av ADHs tilbud. Dette såkalte "assimileringsvedtaket" ble av meget stor betydning for den videre utvikling. Det førte til at ADH fra første stund fikk en langsiktig målsetting hvor høgskolens skulle ha samfunnsfag, humanistiske fag og realfag. Gjennom alle de år høgskolens har eksistert, er

vedtaket blitt bekreftet, og det har vært arbeidet bevisst for å realisere denne målsettingen. Det har tatt lang tid, og det kan vel illustreres best ved å vise til at examen philosophicum først i år er blitt fullverdig ADH-studium med egen eksamensrett. Eller det kan pekes på historie grunnfag som det ble arbeidet med i 20 år, før det endelig ble et ADH-studium. At det var tanken om en universitetsnær institusjon som lå bak "assimileringsvedtaket", kan det neppe være tvil om.

Men det var likevel ikke noen av disse universitetsnære studiene som ble etablert først ved ADH. Det var tvert imot en ny type yrkesutdanning – det økonomisk-administrative studium – bygd over en ny og delvis revolusjonerende lest. Rammen ble gitt av sentralmyndighetene som la inn begreper som moduloppbygging, tverrfaglighet og vektall. Dette systemet innebar at studiet måtte bygge på fagkompetanse – ikke bare i økonomi – men også i samfunnsvitenskap, edb, matematikk, statistikk og fremmedspråk. Da disse faggruppene kom til, varte det svært kort tid før de, i tillegg til å betjene det økonomisk-administrative studiet, fikk etablert egne fagspesifikke tilbud. Dette var mulig fordi modulsystemet tillot at samme kurs kunne benyttes i flere forskjellige sammenhenger. Da kom studiet i edb, i offentlig administrasjon, i engelsk og flere andre.

De første "universitetsstudiene" som ble etablert, var engelsk og matematikk, til dels under sterk motstand fra universitetene. Det var store problemer både på det praktiske plan og ikke minst på det formelle. Om disse studiene skulle kalles grunnfag eller årsstudier, var mer enn bare symbolikk. Anerkjennelsen kom vel egentlig aldri, men spørsmålet ble løst da

departementet førte høyskolene inn under universitetsloven og man fikk full uttelling under det norske gradsystemet, og regionale høyskoler kunne tildele cand.mag. grad. Men utviklingen av studiene var også knyttet til enkeltpersoner som hadde fått sin arbeidsplass ved høyskolen. De ønsket å utvikle sin spesialkompetanse til studier som kunne finne sin selvstendige plass innen høyskolen. Slik ble kjemistudiene etablert og videreutviklet, slik ble u-landsstudiet etablert, og slik ble franskstudiet etablert.

Det sto naturligvis alltid en viss strid om etableringen av nye studier. De som allerede var etablert, så sin ressursituasjon truet, og de som ønsket å etablere nye, pekte på nødvendigheten av å komme videre mot en bredspektrert høyskole. Etterspørselen etter høyere utdanning var stor, og studentene, som hele tiden har hatt avgjørende innflytelse, støttet i de fleste tilfeller nyetableringene.

Noen studier ble opprettet etter grunnleggende analyser av det nasjonale utdanningsbehov. Dette var for eksempel tilfellet med fagoversetterstudiet. Men det var ikke ofte at de sentrale myndigheter var drivkraften bak etableringene. Noe oftere ble det sendt ut "signaler" om at en bestemt studieetablering ville bli sett på med velvilje. Hovedregelen har vært at ADH gjennom utredninger og høringsuttalelser har måttet overbevise departementet om berettigelsen av de forslag som er fremmet.

Tanken om å bygge det økonomisk-administrative studiet ut til en fullverdig siviløkonomutdanning var tilstede allerede fra etableringen. Men det skulle likevel gå en del år før de første utredninger ble gjort, og enda lengre tid før noe virkelig skjedde. Men i begynnelsen av 80-årene ble det, gjennom et samarbeid mellom høyskolen, lokalt og nasjonalt næringsliv, opprettet ettårige påbygginger innen feltene prosjektadministrasjon og internasjonalsisering. Disse påbyggingsene ble definert som

etterutdanning som etter loven ikke var underlagt departemental godkjenning. Senere ble disse utvidet til to-årige påbygginger og nå med departemental godkjenning. Dette ble gjort innenfor rammen av egne ressurser og var en stor belastning for høyskolen. Først da begynte arbeidet med å få disse studiene godkjent som siviløkonom-utdanning. Her var landsdelens stortingsrepresentanter viktige medspillere.

Ett særtrekk ved studieutviklingen på ADH har vært evnen til rimelig raskt å omsette innspill til konkrete studieopplegg. Særlig har dette kommet fram innen samfunnsfagene. Her er en rekke utdanninger for spesielle grupper blitt satt igang f.eks. innen kommunal ledelse, administrativ utdanning for Trygdeetaten og for Televerket. Ved å utnytte disse mulighetene har ADH hatt et stort fortrinn framfor de større universitetsinstitusjonene. Men i denne sammenheng må det også pekes på at departementet ga distrikthøyskolen relativt stor frihetsgrad innenfor de ressursrammer som var gitt.

ADH var lenge skeptisk til å opprette tradisjonelle profesjonsutdanninger. Utover 1980-tallet vokste imidlertid presset fra både sentralt hold og ikke minst fra lokale initiativtakere for å opprette sosionomutdanning. Det var i utgangspunktet klart at en slik utdanning måtte gå inn i det mønsteret som var utviklet og ikke få en status på siden av systemet. Da dette ble akseptert, arbeidet høyskolen aktivt med denne etableringen som fikk støtte fra flere hold. Ikke minst var den lokale støtten fra profesjonen selv svært avgjørende.

Det var en uttalt strategi allerede fra midten av 1970-årene at ADH måtte ha studier i de basale universitetsfag, nærmere definert som norsk, matematikk og historie. Matematikkfaget ble opprettet så tidlig som i 1972. Norsk kom i siste halvdel av 70-årene, hovedsakelig fordi toppkompetanse ble knyttet til høyskolen. Historie måtte kjempes igjennom og ble først helt gjennomført i 1992.

En klar konsekvens av å opprette grunnfagene var utvidelsen til mellomfag. Knappt var grunnfaget etablert, før mellomfagplanene ble utarbeidet og sendt inn til godkjenning. Igjen møtte man de samme negative holdninger ved universitetene. Argumentene var likevel mindre holdbare. Grunnfagene hadde vist seg å være fullt på høyde med universitetenes, og det var liten tvil om at også mellomfagstilleggene kom til å bli like solide faglig sett. Dermed var det åpnet også for dette nivået, ikke bare på ADH, men på landsbasis ved distrikthøyskolene.

ADH hadde nådd det første hovedmål. Førstegradsnivået var etablert (grunnfag – mellomfag – cand.mag.). Profesjonsutdanning var etablert i sosionomutdanningen. Siviløkonomutdanning var etablert. Påbygginger innen offentlig administrasjon og databehandling på samme nivå var etablert. Det som gjensto var nå å kvalitetssikre dette siden veksten hadde vært så rask, samt målbevisst å arbeide for å opprette andregradsnivået – hovedfag og, parallelt med dette, begynne å utvikle tredjenivå – doktorgradsopplegg. Midt inne i dette arbeidet kom utredning og vedtak om fusjon av regionale høyskoler. Samtidig skjer det vedtak på sentralt hold om etablering av nye hovedfag både i matematikk-didaktikk og i nordisk språk og litteratur.

Nå gjenstår bare et tredje nivå – doktorgradsutdanningen – før det regionale system innen sine kompetanseområder de facto opptrer som toppkvalifiserende utdanningsinstitusjoner.

Ved siden av prosessen med å utvikle studiene måtte det gå flere parallelle prosesser. Det var forventet både i regionen og blant studentene. Dette gjaldt forhold som en god utvikling av kursvirksomhet, etterutdanning, videreutdanning og deltidsstudier. Virksomheten i ADHs eget kurskontor ble derfor på slutten av 1980-tallet overtatt av en stiftelse – SEVI – som

hadde langt flere strenger å spille på, og som kunne gi bedre tilbud på de fleste områder. Opplegg som på grunn av regelverket ikke kunne gis i ADHs regi, kunne nå gis i regi av stiftelsen.

Mulighetene for elektronisk kommunikasjon ble enormt utvidet utover i 1980-årene. ADH, som helt fra etableringen slet med spredt lokalisering, maktet til en viss grad å følge med. Men fullt på høyden med landets øvrige høyere utdanningsinstitusjoner ble høyskolen ikke før ved innflyttingen i Tordenskjoldsgt. Her er både data-kommunikasjon, video og toveis TV-sendinger bygd ut til internasjonalt nivå.

Også andre deler av infrastrukturen fikk et stort løft med samlet lokalisering. Det gjelder førstelinjetjenester som studenteksedisjon, studentbokhandel og bibliotek. Dette er viktige funksjoner dersom en høyskole skal fungere godt overfor studentene og undervisningspersonalet. Det må i denne forbindelse også nevnes at den nære forbindelse til student-samskipnaden og det arbeidet som er blitt gjort her for studentboliger og studentkultur, har vært av største betydning for ADHs renommé som høyskole.

I de senere år med stigende arbeidsledighet har regjeringen aktivt brukt høyere utdanning som et positivt virkemiddel. Mange studier har fått utvidet studenttall og noen nye studier er etablert på grunn av dette. ADH har, på linje med de fleste andre institusjoner, presset lokaler, undervisningspersonale og administrativt personale for å få dette til. En vanskelig balansegang mellom etterspørsel og kvalitet.

I forbindelse med økte krav til produktivitet har også ADH, som en av to regionale høyskoler, etablert opplegg for sommersemesterundervisning. Så langt vi kan se nå, har dette vært en suksess, men uten gode administrative ressurser og et villig undervisningspersonale hadde det vært umulig å gjennomføre.

Studentene – kandidatene har vært ADHs hovedprodukt. I løpet av alle de 25 årene høyskolen har vært igjennom, har det vært godt samspill med studentene som har tatt sin bety-

delige del av ansvaret for høyskolens utvikling. Det har vært et privilegium å få anledning til å samarbeide med dem i de årene som har gått.

STUDIEUTVIKLING VED ADH

Studiene	Varighet	Opprettet
Det økonomisk- administrative studiet	2 år	1969
Studiet i offentlig administrasjon	2 år	1971
Engelsk årsstudium	1 år	1971
Studiet i systemering og databehandling	2 år	1971
Matematikk årsstudium	1 år	1972
Studiet i analytisk kjemi	2 år	1973
Fagoversetterstudiet – engelsk og fransk	3 år	1975
Revisjonsstudiet	1 år	1975
Norsk årsstudium	1 år	1978
Studiet i helse- og sosialadministrasjon	1 år	1979
Tilleggsstudiet i engelsk	1/2 år	1979
Fransk årsstudium	1 år	1980
U-landsstudiet	1 år	1981
Realfag (kjemi-matematikk-fysikk-edb)	4 år	1981
Adm.utd. for Televerket	2 år	1982
Adm.utd. for Trykdeetaten	1 år	1982
Kommunal ledelse	1/2 år	1982
Fonetikk og språkvitenskap		1982
Tilleggsstudiet i norsk	1/2 år	1985
Examen philosophicum	1/2 år	1986
Påbyggingsstudium i offentlig administrasjon og økonomi	2+2 år	1988
Påbyggingsstudium i databehandling	2+2 år	1989
Kjemiøkonomstudiet	3 år	1989
Informatikk og matematiske metoder	3 år	1990
Norsk storfag	1/2 år	1991
Sosionomstudiet	3 år	1991
Siviløkonomstudiet	2+2 år	1991
Historie årsstudium	1 år	1992
Fagoversetterstudiet – tysk	3 år	1993
Norsk hovedfag	2 år	1994

Høgskolen sett fra byen

Av Paul Otto Johnsen

Det nytter å kjempe! Men bare under helt bestemte forutsetninger. For det første må man ha tro på det man kjemper for. For det andre må man ha styrke og tålmodighet nok. For det tredje – man må aldri undervurdere sine motstandere. Hvis man i tillegg til dette også er trygg på sin argumentasjon og har en utmeislet strategi, så har man muligheter for å lykkes.

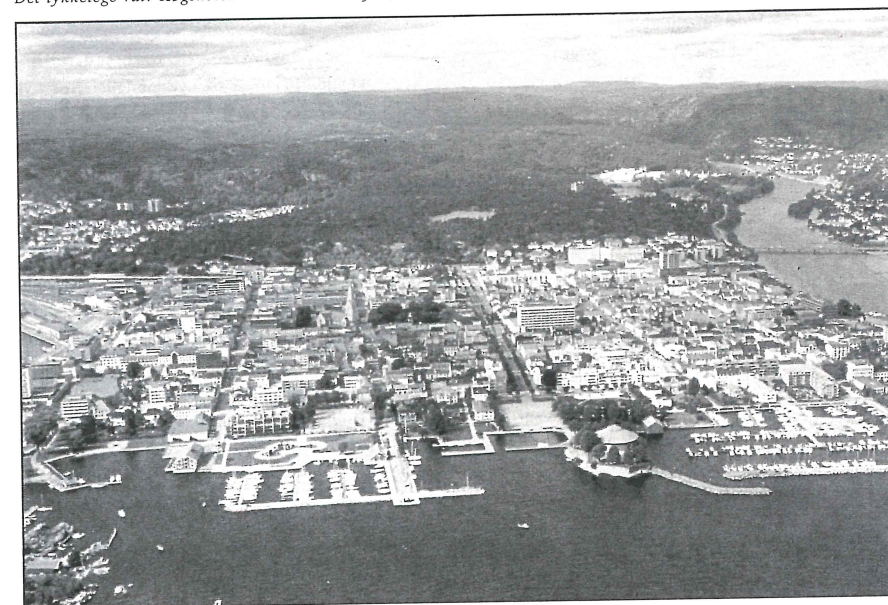
EN SPYDSPISS

ADHs 25 årige historie er preget av kamp. Det har vært en del av hverdagen. Paradoksalt nok har motstanderne ofte vært personer – eller instanser – som ut fra en rasjonell tankegang heller burde ha vært medspillere.

Når det ikke har vært tilfelle, så kan det naturligvis skyldes (nå er jeg villig) at det ikke alltid kan være så lett å holde følge med ADH-folkets konstante og permanente utålmodighet og innebygde kreativitet for å nå nye mål. (Jeg er fremdeles villig.)

Fordi strategien har vært god, tålmodigheten nesten ubegrenset, og man har hatt fast tro på saken, så har man lyktes i mangt og meget. Ja, man har faktisk lyktes så godt at ADH i dag må regnes som en spydspiss blant landets høyskoler. Naturligvis blir man ikke helt fornøyd før det femte universitet plassert på Sørlandet er i boks – og det gjelder oss alle. Inntil da er det mye kreativitet, initiativ og dyktig fotarbeid som skal gjøres. Vi får ingenting gratis – i alle fall ikke her på Sørlandet. Men i universitets-

Det lykkelege val? Høgskolen vart verande i byen, like under Baneheia.

saken står vi skulder ved skulder, kommune og høyskolesektor. Her taler vi med en tunge – og det tåles ingen slinger i valsen.

Ethvert jubileum inviterer til tilbakeblikk. Ikke for å synke ned i fortiden – eller fortape seg i den for dens saks skyld – men for å registrere hva som er skjedd, notere seg hva som har vært vellykket, hva som kunne ha vært gjort annerledes – og lære av erfaringene. I etterpåklokskapens glitrende lys er det jo også mye lettere å skyte blink.

Det er imidlertid viktig at vi ikke fristes til å sementere tilbakeblikket. Skjebnen til Lots hustru kan kanskje være et memento i så måte. Tross alt er det viktigste ved ethvert jubileum å være fremadskuende og visjonær, for å være høytidelig.

Det visjonære er realiseringen av et universitet. Det fremadskuende på kort og lang sikt er å bygge videre på det verdigrunnlag som har vært – og er – ADHs fundament.

Men dog – et lite tilbakeblikk. Lokaliseringsdebatten hører de 25 forgangne år til. En langsommelig og til dels selsom debatt med mange farverike innspill. Det store spørsmål var innenfor eller utenfor? I byens sentrum eller i Prestheia, utenfor sentrum?

ADH må ligge så sentralt som mulig. Vi må ikke risikere å få en getto i Prestheia, avsondret fra byens liv og virke. Da vil skolen og studentene bli fremmedelementer i byen, sa noen. Jeg hørte til dem. En stor institusjon som dette har store rombehov og må ha utvidelsesmuligheter. Prestheia er et ideelt sted, sa andre.

Selv kom jeg i en paradoksal situasjon. Aktivt og engasjert kjempende for byalternativet i “før-ordfører-tid” ble det min demokratiske plikt som ordfører å effektivere et flertallsvedtak fra bystyret om å forhandle med Forsvaret for å få frigitt Prestheia med tanke på ADH-lokalisering. I denne situasjonen var mitt personlige synspunkt uinteressant. Det viktige var å lykkes i forhandlingene. Sammen med finansråd-

mann Odd Hultmann “fightet” vi energisk og tidvis temperert for å få frigitt Prestheia. Det lyktes etter en lang og slitsom prosess.

ET LYKKELIG VALG

Jeg skal ikke gå nærmere inn i detaljer når det gjelder lokaliseringsdebatten og prosessen, annet enn å konstatere at etter mye om og men – spesielt MEN – så havnet ADH på hospitalet, i byens hjerte. Det må ha vært en lise for sjelen å forenes etter alle år spredt over hele byen. Et lykkelig valg – spør du meg. Særdeles lykkelig. Dermed er ADH-institusjonen – inkludert hver eneste student og ansatt – integrert i byens liv. Studentene er kristiansandere så lenge de er her, skaper ungdommelig liv og humør i bybildet. De er blitt en del av byens kulturliv som øser av sitt overskudd til glede for oss alle. Til ergrelse for noen også, skjønner jeg, men da er det vel mest “mørkets gjerninger”.

Hva har så ADH betydd for Kristiansand og for landsdelen i 25 år?

Å måle i kroner og øre er fånyttet. Men som undervisningsinstitusjon, med en imponerende fagflora og tilbudsbredde, alltid skuende fremover på nye muligheter og nye utfordringer, har ADH vært en særdeles viktig “verdiskaper” i landsdelen. Et privilegert tilbud til Sørlandets ungdom, som i stor utstrekning har brukt ADH som et kunnskaps-sugerør. Hva ADH har betydd for landsdelens næringsliv, for hvem ADH er blitt en rekrutterings-“anstalt”, kan neppe måles i penger.

Den store søkning til skolen fra ungdom utenfra vår egen landsdel (ADH har vært den mest søkte distriktshøgskole i landet) forteller sitt om hvilket renommé skolen har i landsmållestokk.

Vi må heller ikke glemme at ADH er en formidabel arbeidsplass – i stor grad sysselsatt med ressurspersoner på høyt akademisk plan

(og med tilsvarende lønnstrinn, får vi håpe). Dette er ikke uten betydning for byens skattefundament – for å være litt (vil noen mene) “vulgær-komersiell-pragmatisk”.

Jeg kan ikke vise til noe eksakt tall som viser de direkte og indirekte økonomiske virkninger for Kristiansand kommune, men det er store tall. 2200 studenter som antagelig bruker bortimot 90 % av sine studielån i Kristiansand, til hus, til mat etc. pluss de 140 årsverk på høyskolen – det blir penger av det.

SAMARBEID

ADH har gjennom årene hatt en ledelse som har forstått betydningen av godt samarbeid med det samfunn som omgir dem. Det betyr i første rekke Kristiansand kommune, men i tillegg også en rekke institusjoner i kommunen.

Jeg har hatt gleden av å være byens ordfører i 14 år av ADHs 25-årige historie, og jeg vil berømme den åpenhet og vilje til konstruktivt samarbeid som har gjennomsyret institusjonen.

Vi har hatt felles “fotarbeid” i en rekke viktige saker. Ikke minst vil jeg huske lobbyvirksomheten i forbindelse med siv.øk. tittelen, og de mange selsomme innspill vi var vitne til i den sammenheng. Men utholdenhet og stadig nye innfallsvinkler ga gevinst og førte til målet. Sommeruniversitetet til SEVI er også et samarbeidsprosjekt det er grunn til å huske med glede.

En del frustrasjon og skuffelser har man måttet tåle underveis, men oppgivelse og resignasjon har vært fremmedord. Imponerende innsats gjennom 25 år. Måtte hell og lykke følge dere i de nye 25 år.

Som en ADH-lærer ser det

Av Lars Erik Lyngdal

ADH som arbeidssted i over 20 år gir grunn til ettertanke. Små og store be-
givenheter inngår som biter i en mo-
saikk med mange farger og mønstre. Om mo-
saikken gir et bestemt helhetlig bilde, vet jeg
ikke riktig. Både bitene og helheten har en ten-
dens til å forandre seg både etter min egen
sinnstemning og gjennom venners og kolle-
gers belysning. Biter som en gang hadde sterke
farger av stolthet og glede, synes etterhvert noe
blassere. Biter som ga irritasjon og sinne, er ofte
vanskelig å finne igjen. Men selv om farger og

konturer endrer seg, ser jeg stadig *noen* møn-
stre nokså tydelig.

KREATIVITET OG NYSKAPING

Distriktshøgskolene representerte noe gan-
ske nytt i norsk høyere utdanning. Alter-
nativt til universitetstradisjonen skulle det nå
gis høyere utdanning gjennom kortere og mer
yrkesrettede studier. Studietilbudene og
undervisningsformene skulle tilpasses en ny

Endeleg! Frå november 1991 kunne ADHs personale vera saman i eitt bygg.

SOM EN ADH-LÆRER SER DET

tid, gjerne som en motsats til universitetsstudie-
nes tradisjonelle form og innhold. Som studen-
ter deltok mange av oss i debatten om den nye
konstruksjonen. Som ansatte ved ADH noen
få år senere erfarte vi at byggverket langt fra
var ferdig. Konstruktørene hadde ikke brydd
seg om detaljer, de hadde vært uenige om en-
kelte hovedelementer, som f.eks. forskningen,
og de hadde vært uklare med hensyn til hva
byggverket konkret skulle brukes til.

Dette utgangspunktet både forutsatte og
ga rom for evne og vilje til å tenke nytt, til å ta
initiativ, til å utnytte muligheter, til å våge å
feile. ADH rekrutterte en rekke mennesker som
evnet å gå inn i denne situasjonen. Kreative,
litt frekke entusiaster er en karakteristikk jeg
synes er dekkende for mange av mine kolleger.
Sammen maktet denne gjengen (også gjennom
interne stridigheter og ytre motstand) å utvi-
kle en institusjon som jeg synes det har vært
vanskelig å ikke være stolt av: Nye tverrfag-
lige, yrkesrettede studier så dagens lys for før-
ste gang her i landet – ved ADH. Tradisjonelle
universitetsstudier oppsto i nye varianter, inn-
holdsmessig og ikke minst pedagogisk. FOU-
virksomhet fra grunnforskning til forsknings-
basert utredningsarbeid ble integrert, til tross
for motstand og tvil fra ulike omgivelser. Og
aller viktigst, byggverket er aldri blitt ansett som
ferdig av arbeiderne selv. Nye rom med nye til-
bud, i høyden og i bredden, er stadig kommet
til. Når noen utenfor har ønsket å bremse vek-
sten, har det alltid blitt bråk fra arbeidernes
rekker.

Å delta i dette nesten heseblesende utvik-
lingsarbeid har gitt utfordringer og gleder, men
også belastninger og frustasjoner. Den roen man
både ønsker og sårt trenger til faglig utvikling,
kan ha vært vanskelig å finne. Tidsressursen er
begrenset, men forventningene om fortsatt ut-
vikling og fornyelse nesten ubegrenset. Ønsket
om å skjerme seg, "melde seg ut", la andre
overta osv., er noe jeg tror ofte har vært et sterkt

ønske hos mange. Av og til har en nok klart
det, men bare en stund, inntil en entusiastisk
kollega krever oppmerksomhet om en ny mu-
lighet og en ny ide.

KONFLIKT OG STRID

ADH er ikke blitt bygget og påbygget uten
et visst innslag av intern strid. Når en
rekke entusiaster, nokså unge, fulle av faglige
ambisjoner, og med tanker om å ha en "mi-
sjon" her i verden, skal fordele begrensede res-
surser, må det bli kiving. Når så det interne
styringssystemet innebærer ustrakt beslut-
ningsdeltagelse i alle saker, har det vært duket
for hørbar og følbart strid.

ADHs styringssystem fra midten av 70-
tallet var nokså enestående i Norge. Til glede
for mange og til fortvilelse for noen forutsatte
dette stillingstagen til det meste. Som ansatte
har vi ikke kunnet være "avholdende" i særlig
mange viktige saker. Vi har måttet sette oss inn
i ting og ta stilling. Lederoppgavene har rotert
og ført oss inn i roller hvor evne til saksbehand-
ling, samordning, styring og forhandling har
vært midlertidig viktigere enn faglige ferdighe-
ter til undervisning og forskning. Muligheten
til å stikke seg unna har nok vært der, men van-
skelig å bruke.

Med tidvis høy temperatur i beslutnings-
prosessene har vi noen ganger stått steilt mot
hverandre. Uenighet både om mål og mening
og om tilhørende ressursfordeling har gitt gro-
bunn for allianser, kolleger er blitt tilhengere
og motstandere, venner og "fiender". Det tok
vel noen år før erfaring og modenhet gjorde at
vi kunne takle uenighet og strid med rimelig
ro og raushet. *Mitt* bilde er i alle fall at vi har
klart det, uten varige men. Det har vært utford-
rende! Det har vært frustrerende! Det har vært
belastende! Det har gitt uvurderlig erfaring!

NÆRHET OG INTIMITET

Selv om ADH er blitt en stor institusjon, har nærhet de ansatte imellom og nærhet imellom lærere og studenter vært et typisk trekk, fordelaktig ulikt det bilde vi har av store universitetsinstitusjoner.

Nybrottsarbeid, tverrfaglige studier, pedagogisk eksperimentering, deltagerdemokrati og tidvis ytre motstandere har forutsatt utstrakt kommunikasjon og samordning, og det har stimulert til viktig teamutvikling. Om ikke ADHs lærerstab akkurat fremstår som ett stort team, mener jeg vi finner en tydelig lagånd med tilhørende lojalitet, interesse og stolthet ut over eget fagmiljø. Mot omgivelsene tror jeg dette kommer tydelig fram. Utad "forsvarer" vi ADH-ansatte hverandre. Skal det snakkes "skitt" om noen, vil vi gjøre det selv, internt!

Studentene har utvilsomt merket nærheten lærerne mellom. Selv om de også registrerer en viss akademisk konkurranse, tror jeg studentene mest har merket kollegialiteten. Sammen med en uformell holdning og gjennomsnittlig fravær av akademisk snobbisme, tror jeg dette har medvirket til at studentene våre ikke føler seg som et brysomt nederste nivå i et hierarki. Når de uten å banke på brått bryter inn i en akademisk tankerekke, møtes de riktignok ikke alltid med samme interesse og velvilje. Men vanligvis synes vi det er som det skal være med de daglige forstyrrende visitter. Uten disse ville i alle fall mitt ADH-liv vært fattigere.

Den oppgavemessige avhengighet og

nærhet har også gitt grobunn for et mangfoldig sosialt liv, bak fasaden, mellom slagene, utenom auditoriene. Alle er selvsagt ikke like gode venner, men den grunntonen jeg hører, er gjennomgående varm. Stort sett trives vi sammen. Hvordan ellers forklare vår fest og høstfest, julefest og jubileumsfest, instituttfest og studentfest, bli-kjent-fest og avslutningsfest – og en tur på byen en kveld iblant?

EIERFORHOLD OG SELVGODHET?

ADHs gründergenerasjon er still going strong. Mange av oss har nok i årenes løp utviklet et slags eierforhold til ADH. Over 20 års samliv har utviklet noe i retning av et kjærlighetsforhold til institusjonen. Og som med kjærlighetsforhold flest, det gir styrke og kraft, men kan også gjøre blind. Er selvtilfredshet og manglende evne til selvkritikk også et trekk ved vårt miljø? Lytter vi ivrig nok når nyansatte, yngre kolleger tenker og ser annerledes på ting? Møter vi omgivelsenes tidvise noe kritiske holdning med raushet, eller går vi straks i forsvar? Viser vi endringsvegring når initiativet kommer fra andre enn våre egne? Er det slik at vi er så opptatt av vårt eget at vi nesten ikke synes i omgivelsene og høres i samfunnsdebatten? Overensstemmende med forskningens idealer og metodikk må slike alternative hypoteser også formuleres, og de kan nok ikke avvises uten videre. Mitt mosaikk-bilde inneholder også noen mørke biter som antyder noe i denne retningen, men de blir stadig vanskeligere å finne igjen.

ADHs internasjonale virksomhet

Av Rune Øidne Reinertsen

DET BEGYNNER PÅ
DET PERSONLIGE PLAN

ADHs internasjonale arbeid begynte tidlig, lenge før begrepet "internasjonalisering" begynte å dukke opp i alle mulige sammenhenger. Og som sunt er, har man bygget sten på sten.

En høyskole kan være internasjonalt aktiv på flere plan. Som oftest er starten personlig kontakt. Fagfolk reiser ut på konferanser og treffer kolleger fra andre land, eller man tar kontakt etter en internasjonal publisering. Det pågår et kontinuerlig, internasjonalt forskningssamarbeid innenfor mange fagfelt, i grupper helt ned til to eller tre personer som sitter i forskjellige land og benytter seg av elektronisk post i sin kommunikasjon. Enkelte er med i formaliserte forskernetverk innenfor f.eks. EU-programmer. Mange tilbringer et sabbatsår for faglig videreutvikling i et annet land, som gjesteforsker eller på annen måte, og kontakter knyttes. Noen kommer også til oss. I løpet av det siste året har vi hatt gjesteforskere fra tre verdensdeler ved høyskolen. Dette er viktige elementer i den forskningsverden som ADH er en del av, og som danner grunnlaget for å kunne undervise våre studenter; forskningsbasert undervisning. Akademisk viten kjenner ingen landegrens, knapt nok språkforskjeller. Disse kontaktene og personlige nettverkene ligger i bunnen av vår internasjonale aktivitet. De lever delvis sitt eget liv, som de skal, og de fører delvis til kontakt på et høyere plan, – på fagmiljø- eller institusjonsplanet. Slik startet vår gode forbindelse til universitetet i Gdansk i Polen, tidlig i 80-årene og lenge før diktaturet begynte å løsne grepet. Slik star-

tet prosessen som ledet fram til at ADH nå står som hovedkoordinatør i et prestisjefyllt ERASMUS-nettverk i engelsk og nordisk, med bl.a. universitetene i London og Amsterdam som deltagere. ADH har i sine 25 år oppmuntret og lagt til rette for slikt internasjonalt arbeid på individnivå. Uten dette hadde vi ikke kunnet hevde å være en internasjonalt orientert høyskole.

HVORFOR
INTERNASJONALISERING?

Vi lever i et samfunn som åpner seg stadig mer mot andre land og kulturer gjennom reising, økonomisk samkvem og medier. Vi møter økende krav til kompetanse, som igjen betyr at den enkelte må bedre sin evne til å innhente informasjon. Da trengs ikke bare språkkunnskaper, men også forståelse for andre lands kulturer, tenkemåter, holdninger og organisasjonsformer. På ADH har vi skapt vår egen definisjon av begrepet "internasjonalisering." Det er en prosess som starter på det personlige plan med språkbeherskelse og kulturforståelse. Når vi sender våre ferdigutdannede kandidater ut i yrkes- og samfunnslivet, må de ha en slik ballast for å klare seg godt. Heri ligger vår utfordring.

SPRÅK OG KULTUR

Helt siden oppstarten for 25 år siden har ADH hatt humanistiske språkstudier som en viktig del av totaltilbudet, og våre universitetsrettede språkstudier på grunnfags- og mellomfags- og nå hovedfagsnivå har alltid hatt

en kultur- og litteraturorientert profil. Å dømme etter søkning, opptakskrav og oppnådde resultater har dette vært riktig, og det er med på å bygge en internasjonal høyskole.

Våre fagoversetterstudier i engelsk, fransk og tysk har et obligatorisk utenlandsår i det andre av de tre årene utdannelsen varer. ADH har et nettverk av samarbeidende institusjoner i to verdensdeler og mange land hvor studentene tilbringer dette året, og det legges bevisst opp slik at utbyttet ikke bare blir språklig, men også kulturelt.

BILATERALE FORBINDELSER

ADHs formelle, internasjonale kontaktnett består av bilaterale forbindelser og programdeltagelse. Blant de tosidige avtalene er der enkelte som fortjener særlig omtale.

Vi har et tett samarbeid med Institute of Development Management (IDM) i Mzumbe, Tanzania. Siden starten i 1988 har det stadig utviklet seg. Felles forskningsprosjekter med base både i den 1. og den 3. verden er spennende og gir mange sunne opplevelser, både faglig og på det personlige plan. Begge parter lærer noe om å forholde seg til en annen kultur. Dessuten gir det i alle fall nordmenn mulighet til litt "eksotikk". Om afrikanerne synes det samme om vårt kalde land, er vanskelig å vite sikkert – de er svært høflige.

Samarbeidet med IDM, som forøvrig er NORAD-finansiert, er også en viktig byggesten for vårt U-landsstudium, både gjennom kontakten med kolleger i et U-land for våre fagfolk, men også ved at U-landsstudentene får tilgang til ekspertise og infrastruktur når de er på feltstudier.

En annen formell samarbeidsavtale, riktignok av nyere dato (1993), har vi med universitetet i Münster, Kristiansands tyske vennskapsby. Korrekt navn er Die Westfälische Wilhelmsuniversität Münster, og universitetet

er Tysklands tredje største med 45.000 studenter. Det var nettopp vennsapsbyforholdet som la grunnlaget for vår forbindelse ved at enkelte professorer fra Münster kom til Kristiansand på sommerstid for å undervise på Europaakademiet, et intensivt studium i europeisk integrasjon, historie, kultur og økonomi. Dette er siden blitt en tradisjon, og samarbeidet har utviklet seg videre og inn på nye områder. I skrivende stund er den første ADH-studenten i gang med studier i Münster, og ADH er inkludert i Uni Münsters prestisjefylte liste over samarbeidende, akademiske institusjoner.

Vår forbindelse til Gdansk er nevnt. ADH har også andre, bilaterale samarbeidsavtaler med institusjoner i den tidligere Sovjet-sfæren. Med de omveltninger som har funnet sted de siste årene, og som vi neppe har sett slutten på, er det en utfordring å bevare stabiliteten i slike forbindelser. Vi har derfor tatt en strategisk beslutning om å konsentrere oss om en videreutvikling av noen få. Det økonomiske universitetet i Praha vurderer vi som interessant i denne forbindelse. Institusjonen har en sentral plass i gjenoppbyggingen av Tsjekia, dette sentraleuropeiske landet hvor Øst og Vest møtes, og hvor der fra gammelt av er sterke demokratiske, akademiske og økonomiske tradisjoner.

PROGRAMDELTADELSE OG STUDENTUTVEKSLING

Det å kunne tilby interessante, internasjonale utvekslingsopphold er i ferd med å bli et viktig våpen i kampen om gode studenter. Skal utvekslingen få skikkelig omfang, må den skje innenfor rammen av programmer. ADH har lagt grunnlaget for programdeltagelse, og vi begynner nå å høste fruktene. Antallet utvekslingsstudenter, både inn- og utreisende, viser sterk stigning, selv om omfanget enda ikke er slik som vi ønsker. Det er særlig innenfor det europeiske ERASMUS-programmet vi er ak-

tive. Foreløpig er vi med i tre nettverk; i statsvitenskap, kjemi og engelsk/nordisk. Det siste styrer vi som nevnt selv.

Programdeltagelse setter krav til oss, krav som ikke alltid er lette å håndtere. For tiden har vi en diskusjon om vi skal gi ordinær undervisning på engelsk for å kunne ta imot utenlandske studenter som er hos oss i så kort tid at de ikke lærer norsk. Dette er ingen smertefri prosess, hverken for de som skal undervise eller for de norske studentene som sitter i salen. Vi ser imidlertid en tendens i retning av at mer foregår på fremmedspråk i land som er kommet lengre enn oss i prosessen, f.eks. Danmark, og mange vil hevde (undertegnede blant dem) at undervisning på engelsk, i et fornuftig omfang, er sunt, og at både ansatte og studenter har godt av slik praktisk språktrening. På den annen side er det heller ikke vanskelig å forstå motforestillingene til dem som kommer rett fra videregående skole og møter et nytt, tungt fagfelt med både litteratur og undervisning på engelsk.

Veksten i studentutveksling vil komme innenfor programmer i årene som kommer. Vår utfordring ligger i å styre faglig innhold og kvalitet. Det er mange hensyn å ta. Når i et studium passer det f.eks. å foreta en utveksling?

Forskning foregår også innenfor programmer, flere av de mest omfattende og best finansierte i EU-regi. ADH-ansatte deltar i enkelte av programmene, og høyskolen ønsker at det skal skje i enda større grad.

DET MESTE SKJER ALLIKEVEL HJEMME

Internasjonalisering betyr ikke bare å reise ut. Vår internasjonale virksomhet er basert i Kristiansand, og den gir seg mange utslag i vårt eget miljø. U-landsstudiet og språkstudiene er nevnt. ADH har også status som knutepunkt for internasjonalisering i Norgesnettet, og de to fordypningene som leder fram til siviløkonomtittelen for våre ferdige kandidater, in-

ADH har siste åra bygt opp eit omfattande internasjonalt kontaktnett. Studiedret 1993-1994 arbeidde ein rekneskapseskperter frå Kina på høgskolen.

ternasjonalisering og prosjektadministrasjon, gir begge tilgang til et høyst internasjonalt arbeidsmarked. Fra høsten 1994 understrekes dette ved at en avtale om utveksling av siviløkonomstudenter med Oregon State University i USA trer i kraft.

Europaakademiet er nevnt over. Dette intensive programmet undervises i sin helhet på engelsk av akademikere fra andre europeiske land, og det er ett av flere spennende prosjekter som er oppstått i grenselandet mellom ADH, SEVI (Senter for videreutdanning ved ADH) og Det internasjonale sommeruniversitetet, de to siste stiftelser som gir muligheter for utvikling av nye og til dels utradisjonelle studietilbud.

Et annet slikt eksempel er Kristiansand Management Institute (KMI), som skal tilby ledelsestrening på høyt nivå til europeiske bedrifter. KMI er et nettverk av akademiske institusjoner og bedrifter, og initiativet til opprettelsen kom fra våre venner i Münster.

Flere av de andre institusjonene som nå skal gå sammen og danne den nye Høgskolen i Agder, er også internasjonalt aktive i betydelig grad. Det er vårt håp at denne høgskolen vil kunne utvikle seg til å bli en høyskole med reell, internasjonal orientering og virksomhet. Det vil være bra for dem som arbeider og studerer ved den nye høgskolen, og det vil være bra for rekrutteringen.

Studentliv – og røre

Av Hans Martin Sveindal

Studentmiljøet på ADH er mangfoldig. Nesten hvert eneste år er det dukket opp nye tilbud på menyen over aktiviteter. Noen får et kort liv, mens andre, som Blæsen, har fulgt ADH siden 1974. Felles for alle aktiviteter er at de er med på å danne et sosialt nettverk, et fellesskap for personlighetsutvikling når fagbøkene er slått sammen for kvelden.

ADH er noe langt mer enn et sted for kunnskapsformidling. Administrasjonen har en lang tradisjon for å legge til rette for sosiale tiltak, gi spillerom for ildsjeler i studentmiljøet

Johnny Walker er kjenningsfigur for dei "spadserende blæsere":

Jon er byens fremste gangar støtt han er å sjå. Sorglaust sløser Blæsen klangar byen treng å få.

og skape grobunn for deltakelse og engasjement.

Resultatet etter 25 år er blitt identitet. Revyer, kor og korps har skapt et bånd mellom høyskolen og byens befolkning. Studentavis, radio og DH-stafett er med på å skape en tilhørighet i den uensartede interne flokk. Og i de mange enkeltgrupper, lag og foreninger har de aller fleste funnet et sted å dyrke egne interesser sammen med likesinnede.

Når så mange tilbud står og venter ved skolestart, er grunnlaget lagt for en hurtig sosial integrasjon. Følelse av fellesskap, å kunne delta aktivt i en skapende prosess utenom det faglige studiet, er for de fleste svært verdifullt. De er bare et fåtall av dagens studenter som ikke er med i en eller annen aktivitet.

Det finnes flere fellesaktiviteter for Kristiansands-studentene. Svært ofte har drivkraften og initiativet oppstått på ADH.

SPADSER- & BLÆSE-ENSEMBELET

Den 20. september 1974 opptrådte Blæsen offentlig første gang. Initiativet til å samle de glade musikanter kom fra en student ved navn Steinar Finseth, nåværende administrerende direktør i Studentsamskipnaden i Agder. Flere hadde prøvd å få til noe lignende før, uten å lykkes. Finseths filosofi var å kombinere spontanitet og spilleglede med et totalt fravær av musikalske krav, og de første blæsere var på stadig jakt etter "falskspillere". Ideen ble så til de grader populær at Blæsen har bestått til den dag i dag, og konseptet er kopiert av flere andre høyskoler.

Hvert årskull har riktignok sin egen personlige stil, men image med de sorte uniformer og de høytidelige interne ritualer er beholdt uforandret. Heller ikke kjenningsmelodien er det noen som har skiftet ut.

Haustens vakreste eventyr? I sol og regn, stille og storm, har høgskolestafetten hvert år i oktober gått mellom Kristiansand og Stavanger.

Blæsen er blitt ettertraktet som underholdningsobjekt i byen. Og når Blæsen slår på stortromma og feirer jubileum hvert femte år, møter det opp tidligere medlemmer fra samtlige årskull. Det er kommet folk både fra Hong Kong og Sør-Amerika ens ærend til Kristiansand for å delta på Blæsen-jubileer. Det sier ikke så lite om det fellesskap som er utviklet gjennom snart 20 år.

QUANTUM, LADY KLUKK OG SPILLOPUS

Korene har en høy posisjon i studentmiljøet. I 1975 ble mannskoret Quantum startet av tidligere Blæsenpillere. Etter vedtektene kan man ikke lede Blæsen i mer enn ett år, og når de aktive musikanter dager var talte, måtte de finne på noe nytt. Så kom jentene på banen med Lady Klukk, og senere så det tredje koret, Spillopus, dagens lys.

Felles for korene er at de krever lite ressurser. Skaperglede får fritt spillerom. Også disse sammenhenger er med på å skape livslange vennskap.

Samtlige kor er videreført fra kull til kull, og i jubileumsåret 1994 er enda et kor under etablering; Bondebrølet!

DH-STAFETTEN

Den sportslige tvekamp mellom ADH og Rogaland distriktshøgskole i form av en stafett på 82 etapper mellom Kristiansand og Stavanger er blitt en årlig tradisjon som ikke bare samler de idrettsinteresserte, men også andre studenter som ivrig heiajeng. Siden starten i 1975 gikk ADH seirende ut åtte år på rad. De siste årene har det imidlertid ikke blitt stort mer enn solide andre plasser på laget fra sørlandsbyen.

For de mange som vil holde seg i form ellers i året er Kristiansands-studentenes

Idrettslag et godt alternativ. Idrettslaget har nærmere 700 medlemmer og har et vell av aktiviteter. Laget har hentet hjem studentmesterskap i de fleste grener. Det meste foregår på mosjonsnivå, med bl.a. en årlig kostymeturnering i fotball. Men enkelte har høyere ambisjoner.

UGA OG REVY

UGA oppstod som begrep i 1981. Annet hvert år er rundt 300 studenter engasjert i å tilrettelegge mer eller mindre kulturelle begivenheter. Om de ikke akkurat snur byen på hodet, gjør de seg i alle fall svært synlige og sørger for bred pressdekning i lokale media. Tusenvis av innbyggere i byen og distriktet benytter seg av bl.a. de mange UGA-konsertene.

Fjorårets revy gjorde seg spesielt bemerket etter at innslaget "Fyllius og Bakrus" gikk helt til topps i det uoffisielle revy-norgesmeisterskapet (Høylandet-festivalen).

UGA er etter hvert blitt millionbutikk. Blant de største arrangementene er studentrevyen, som opp gjennom årene har fostret engasjert kreative hjerner på løpende bånd.

DEBATT OG KULTUR

Med alt fra frimerkeklubb til litteraturuke har de fleste noe å velge mellom på det kulturelle plan. Takket være det nyervervede kulturhuset "Vaskeriet" bak ADHs hovedbygning er flere aktiviteter blitt samlet på ett sted de siste par årene.

Bortsett fra den permanente studentkro, er kulturhuset åsted for konserter, revyer og debatter. Swinggruppe, filmklubb og dramagruppe holder til i huset, og det kristne studentlaget har også flyttet sine arrangementer dit. "Vaskeriet" er blitt en fast og populær møteplass for studenter og et senter for multi-kulturelle aktiviteter.

r allerede sendt to Antennetimer
ra "Vaskeriet", bl.a. ble fjorårets
tt direktesendt fra kulturhuset.

NOE FOR ALLE?

studentmiljøet for høyskolen og
ene? Svært mye. Ifølge Student-
ns direktør Steinar Finseth vil
t ha avgjørende innvirkning på
personlighets- og kunnskapsut-
res omtale av studiestedet vil ha
g for senere rekruttering.
de studenttall gir store utfordrin-
år siden var studentflokket langt
I dag er spennvidden større, både

i alder, nasjonalitet, økonomisk og sosial bak-
grunn.

– Økt volum og høyere mobilitet blant
studentene stiller store krav til studentenes
konsentrasjonsevne, ja, også til deres innlevel-
sesevne. De har kort tid på seg til å komme inn
i en effektiv studiesituasjon.

Det settes derfor inn store ressurser i so-
sialiseringprosessen ved studiestart, og det ytes
betydelig støtte til det som finnes av ulike til-
bud, lag og foreninger ved høyskolen. Student-
samskipnaden i Agder bruker omlag 1,5 mill.
kr til slike formål. Studentene, høyskolen og
studentsamskipnaden er enige om at dette er
vel anvendte penger.

Livet som ADHD-student: Hardt arbeid og mye moro!

Av Martin Engebretsen

La meg si det slik: For første gang er det
virkelig moro å studere!
Han tar hardt i, 22-årige Lars Erik Sør-
botten, som studerer engelsk fagoversetting på
første året. Har vi å gjøre med en lærersmisker?

Nei. Hans ærlige blikk eliminerer enhver
mistanke. Dessuten nikker de synbart, både In-
ger Noddeland Songe (25) og Øyvind Thorsen
(22), som studerer til henholdsvis siviløkonom
og kjemiøkonom. Vi sitter benket i Krabba,
innerste hule i Ilses sydende studentkantine,
og temaet er: Hvordan er det egentlig å være
student ved ADHD? De tre ungdommene har ulik

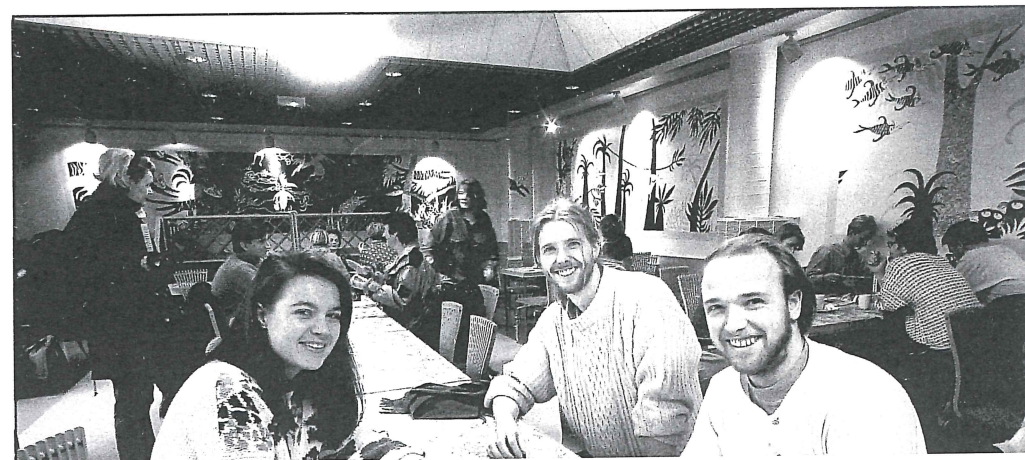
fartstid ved institusjonen, henholdsvis ett, to
og fire år, og tilhører hver sin fagavdeling.

– Det virker som om du har sett lyset, Lars
Erik?

– Poenget er vel først og fremst at min
egen faglige utvikling har vært så merkbar. I
mitt studium skriver vi masse oppgaver og får
dermed mye personlig lærerrespons. Med et par
avbrutte språkstudier ved Universitetet i Oslo
som erfaringsgrunnlag er det helt klart at dette
studiet passer meg svært mye bedre, sier Lars
Erik, som regner med å være ferdig fagoverset-
ter om to år.

Både Lars Erik og Inger er sørlendinger,

I kantina "Haven". På veggen bak; Iben Sandemoses "Dyreliv i Søgne".

så deres valg av høyskole har sannsynligvis noe med geografisk tilknytning å gjøre. Øyvind, derimot, er trønder fra Bergen og ankom Kristiansand som nydimmitert vernepliktig.

– BRODER'N GIKK HER...

Hvorfor akkurat ADH, Øyvind? – Jeg gikk lenge med en journalist i magen, men køene foran journalistutdanningene var for lange, så jeg måtte begynne å tenke i nye baner. Det var en studieveileder i militæret som gav meg noen brosjyrer der jeg festet meg ved ADH og kjemiøkonomstudiet, sier Øyvind saklig før han legger til litt tilfeldig: Dessuten gikk broder'n her...

– Akkurat. Nå er ADH kjent for et ganske mangfoldig og rikt studentmiljø. Hvordan har dere opplevd denne siden ved studenttilværelsen her?

Alle er enige i karakteristikken, og Lars Erik og Øyvind er begge aktive medlemmer i det ærverdige mannskoret Quantum. Inger har i større grad kombinert faglige og sosiale sysler gjennom sitt engasjement i studentenes siviløkonomforening. Hun sitter blant annet med det ansvarsfulle ledervervet for årets store næringslivskonferanse.

– Selv om de ulike studentaktivitetene er artige og viktige, er det likevel klasseenheter som danner det viktigste grunnlaget for sosial trivsel, sier hun og forteller at de to første årene som "øk.adm."-student slik sett artet seg nokså annerledes enn de to årene på siviløkonomstudiet.

– På det grunnleggende økonomistudiet er det gjerne et par hundre studenter som fyller forelesningssalen, og miljøet har lett for å bli preget av klikker og manglende samhold. Å tilhøre en liten og oversiktlig "klasse" gir en helt annen sosial ramme rundt studiene, forteller den vordende internasjonalseksperteren. Han legger til at Ilses kantine og samlingen til én skole også har hatt mye å si for

den sosiale temperaturen.

Er det likevel noen som faller utenfor i studentmiljøet?

De tilsynelatende veltilpassede ungdommene ser litt på hverandre og gjentar at det sosiale nettverket kan ha ganske stor maskevidde på de "store" studiene. I de mer klasseorienterte studiene er faren mindre.

– Når vi er sammen i klassen, syns jeg det virker som om alle er "med". På fester og slikt er det alltid noen som ikke kommer, men da er det basert på selvstendige valg, og slik vil det jo alltid være, sier Lars Erik, som tilhører en klasse på 20 studenter.

FAGLIG PÅ HØYDEN

Nå er det jo vel og bra med sang og sene kvelder, men det jo ikke primært derfor dere er her. Hvordan mener dere ADH hevder seg rent faglig?

– Jeg har inntrykk av at lærerne har høy kompetanse, om det er det du mener, og når det gjelder akkurat siviløkonomstudiet, tror jeg ikke vi hadde fått den tittelen om ikke nivået holdt mål. Samtidig har jeg inntrykk av at iveren med å videreutvikle studiet dabbet kraftig av da tittelen var vel i havn – det har vært skuffende lite nytenkning i det siste, synes Inger. Lars Erik mener lærerne er flinke folk, de husker til og med navnene på alle studentene, men alle er for øvrig enige om at de pedagogiske evnene er litt ujevnt fordelt. De er forresten enige om en ting til:

– Vel er folk flinke på ADH, men det er ikke den eneste høyskolen i landet som er faglig bra. Vi vet de blir sett på som litt hovmødige i andre høyskolemiljøer, blant annet når det gjelder vurdering og innpassing av "fremmede" studier. Litt større ydmykhet hadde gjort seg fint i en del sammenhenger.

– Hva med kontakten mellom lærere og studenter?

– Det er i alle fall ikke lærernes skyld om den uteblir, mener Øyvind, og de andre er enige. – De inviterer stort sett til kontakt, så er det opp til studentene om de vil benytte mulighetene.

– En liten skuffelse må jeg likevel melde når det gjelder den såkalte lærerevalueringen, skyter veteranstudenten Inger inn. – Lærerne er veldig flinke til å dele ut og samle inn evalueringsskjemaer her på skolen. Men når det gjelder oppfølging av det som står på skjemaene, er det en del lærere som er nokså ubegjelige. Det er synd, for da er jo vitsen borte, sier hun.

FRIHET OG ANSVAR

Jobber dere hardt?

– Ja, sier de alle, med oppriktige blikk. – Hele tiden??

De oppriktige blikkene flakker litt, og vi får forståelsen av at studiene krever jevnt, hardt

arbeid, men at det virkelige liv iblant har en litt mer rykkvis struktur.

– Det er i alle fall en temmelig stor overgang å gå fra videregående til en slik høyskole. Plutselig står du med en hel masse frihet og samtidig det totale ansvar for hvor du går hen her i livet. Det krever mye selvdisiplin, og den kan det ta litt tid å opparbeide, sier Øyvind, som aldri har følt seg som noen spesielt målrettet person.

– Er du fremdeles litt i villrede om mål og mening?

– Jaa... kanskje. Men jeg vet at jeg vil fullføre dette treårige studieløpet.

– Tror du det blir fint å arbeide som kjemiøkonom?

– Jeg tror det kan bli det. Men først må man jo få seg en jobb. Jeg må si at jeg vet alt for lite om akkurat hvor jeg bør søke, og hvordan sjansene er for tiden. Men man må jo være optimist...

Student på ADHD: Et tilbakehopp til åttiårene

Av Seunn Smith-Tønnessen

En høy Skole bør have tvende Sigter, nemlig Videnskabers Perfection blant lærerne og den raa Ungdoms Information.
(Ludvig Holberg: Moralske tanker)

Det er en glede for meg som representant for den raa Ungdom å kunne gratulere ADHD med sitt 25-års jubileum.

Riktignok er undertegnede forbi stadiet da 25 år anses som en moden og godt voksen alder. Men en høgskole aldres og modnes med større skritt enn sitt klientell – og med en gjennomsnittlig studietid på 2-3 år skulle ADHD ha gjennomlevd omlag 8-10 studentaldre. Det er en anstendig innsats.

I 25 år har ADHD tatt imot raa Ungdom, og sendt oss fra seg som skolerte og polerte samfunnsborgere. Inputen og outputen har vi altså oversikt over. Men min oppgave er å sette søkelyset på den svarte boksen imellom. Hva foregår egentlig i foredlingsprosessen?

Studietiden kan sammenlignes med et skihopp. Det gjelder å kombinere stilkarakterer og lengdepoeng for å få en best mulig poengsum. Slik dreier det seg i utdannings situasjonen om å kombinere teoretisk visdom og tilhørende karakterer med det å dra mest mulig livserfaring ut av den tiden studiene varer. Bare de raaeste hopper bakken ned og klarer likevel å sette nedslag slik at også karakterene blir brukbare.

En hoppkonkurranse starter med kvalifisering. Min generasjon var den siste som fikk utdelt sine studiekort uten et ekstremt forutgående karakterpress i den videregående sko-

len. Men langt fra alle klarte kvalifiseringskravene den gang heller.

Så satt vi på bommen, klar til å sette ut for ADHD-bakken. Foreldregenerasjonen sto stolte og spente på sletta og vokter sine håpefulle. Dommerne satt klar med sine karakterkort i tårnet. Nå lå resultatansvaret på våre skuldre.

Tilløpet var bratt, men den første tiden fulgte vi dog preparerte spor. Alt skjedde i et forrykende tempo. En horde av de unge, raa ble støttet inn i Fønix Kino, ønsket velkommen av rektor og ordfører, underholdt av smektende Blåsetoner og andre Quantetoner, ble flyttet til Aud Max og ønsket velkommen av studentutvalgslederen og presentert for de ulike studentaktivitetene, igjen underholdt av de samme Blåse- og Quantetonene, satt fremdeles i Aud Max og ble ønsket velkommen til øk. adm. studiet, presentert for studieplan og forelesere, denne gang uten Blåse- og Quantetoner, ble registrert i Norske Folk-gården, gikk på forelesninger i Gamle Katta, hadde gruppeøvelser i Knudsgården, EDB-undervisning på Oddernes skole og var endelig blitt studenter.

De første dagene og ukene var vi virkelig seriøse. Vi forberedte oss til forelesningene, stilte punktlig med planlagte spørsmål på gruppeøvinger, noterte flittig visdommen som kom fra de ulike tavler og podier og fikk med oss alle orienteringsmøter. Den raa ungdom var blitt studenter. De første dagene og ukene var raaheten som blåst bort.

Men så forsvant bakken og det ferdigpreparerte sporet under beina våre. Vi måtte

STUDENT PÅ ADHD: ET TILBAKEHOPP TIL ÅTTIÅRENE

selv gjøre de nødvendige vurderinger og korrigeringer for å få det optimale ut av svevet.

Noen bommet i satsen på hoppkanten, mens andre fikk bakvind. De falt ned på kulen og fikk ikke hoppe finaleomgangen. De maket ikke det presset det er for en student å selv legge løpet mot et dugelig resultat.

Andre hoppet småpent nedover, havnet midt på resultatlisten og var glemte da de forlot bakken. Karakterene var det lite å si på, og jobbmulighetene var brukbare. De gikk imidlertid glipp av det suget som følger med det å dra mest mulig ut av svevet.

Men noen – de aller raaeste – dro det de kunne ut av hoppet. De korrigerste nok underveis til å komme ned på beina – langt ned i bakken og med et tilnærmet telemarknedslag. Mange nytter studietiden tilsvarende, ved å skaffe seg de nødvendige basiskunnskaper fra lærebøkene og så sette disse ut i praksis gjennom et aktivt studentliv.

Noen brukte energien sin på sosialt og

kulturelt arbeid. De var i det absolutte flertall, de som engasjerte seg i Blåsen, Lady Klukk, Spillopus, Studentlag og -forbund, Alchymia og tilsvarende foreninger. Andre tok fatt i høgskolens politiske liv. Felles for alle var at vi fant ut at ikke alle forelesergullkorn var verd å plukke opp. Vi fant ut at ikke all Information til den raa Ungdom ble gitt i auditoriene. Vi oppdaget en verden der vi kunne lære noe selv, en verden som tilbød den raa Ungdom makt og innflytelse.

For undertegnede medførte det at firkanter på ADHDs organisasjonskart fikk liv, og navn som studentutvalg, styringsgruppe, høgskoleting og arbeidsutvalg ble meningsfylte. Den raa Ungdom hadde våknet til liv.

Så begynte en ny tilværelse. I skriveappen lå forelesningspapirer og møtereferater om hverandre. Studentforeningens lokaler i den engang så ærverdige Meierigården konkurrerte med Knudsen-gården og Aud Max, og gikk ofte seirende ut av kampen. Her kunne en øk.adm.-

Her, ved Wergelandsparken, heldt ADHD hus fra 1969 til 1991. Til venstre skimtar me Meierigården. Loftet var møtestad for studentane.

student famle forsiktig mot en karriere som studentpamp – en karriere som etterhvert skulle gi muligheter for å prøve ut egne idéer om ledelse, samarbeids- og kommunikasjonsprosesser og en karriere som var med på å forme den ferdige kandidaten – outputen.

Studentutvalget hadde den absolutte makten i ADHs studentliv. De satt nemlig på pengesekken. Og Studentforeningen på ADH forvaltet betydelige midler i de glade åttiårene, før samskipnaden ble opprettet og studenttinget stakk av med pengene. Riktignok måtte studentutvalget ha allmøtets godkjenning av budsjettet sitt, men allmøtet var et organ som sjelden gjorde stort annet enn å flytte noen tusenlapper fra studentlaget til Blåsen eller Lady Klukk. Så stort sett bestemte studentutvalget.

I høgskoletinget var det også bred studentrepresentasjon. Riktignok var de tilsatte også representert. Men dersom studentene ville noe, så fikk vi det som regel igjennom. Den raa Ungdom lærte seg nemlig etterhvert de rå triksene som skulle til for å beherske forsamlinger som høgskoletinget.

Stort sett var det viktige avgjørelser vi tok i høgskoletinget. Vi vedtok studieplaner og siviløkonomstudier, utbyggingsplaner, budsjett og programnotater. Men vi vedtok også at vi skulle reise oss når vi avga stemmetegn. Det ble argumentert med at vi ville ha godt av litt trim under lange møter. Andre hevdet at årsaken visstnok var koordinasjonsproblemer når møteledelsen skulle telle hender. Først senere var Ungdommen blitt raa nok til å forstå at det lå strategiske hensyn bak forslaget – jo lenger ut i møtet det led, dess færre avga stemmetegn mot rektors forslag ved å reise seg.

Ved innføringen av siviløkonomstudier ga ADH den raa Ungdom ytterligere år til å bli skolerte og polerte samfunnsborgere. Og tiden

brukte vi flittig. Innimellom kryssløpsanalyser og vektorer fant vi tid til å utforske studentdemokratiets ytterste grenser. Vi var med på å opprette samskipnaden og ble forretningsfolk på tampen av pampekarrieren. Gjennom samskipnadens fødsel fikk de raeste av oss innflytelse over mer enn DH-delen av Kristiansands studentliv. Samarbeidet på tvers av skolegrenser var nyttig og lærerikt, og det håper jeg at flere enn studentene får oppleve nå når Høgskolen i Agder er i ferd med å prøve sine første barnesko.

En aktiv studietid på ADH ga flere kvalifikasjoner enn de som ble registrert med tidler på vitnemålet. Den studentdemokratiske deltagelsen er viktig for ADH og for studentenes studiesituasjon. Men det er også en viktig del i den personlige utvikling og opplæring. Mange av oss som brukte tid og krefter i ADHs indre organisasjon, har fått erfart at nettopp den kunnskap og de erfaringer vi trakk med oss derfra, har veid opp for de stilpoengene vi eventuelt ofret for å nå bunnen av bakken.

Så la meg konkludere med at den raa ungdom gjennom sine studier på ADH formes i teori og praksis til å bli polerte og skolerte samfunnsborgere, borgere som behersker den samfunnskunst som bedrives på det norske organisasjonskartet. Men om vi i løpet av noen år innenfor ADH-murene ble mindre raa, det er slett ikke sikkert. Vi er heller blitt raere, men vi har lært oss spilleregler for å dra nytte av raaskapen.

Og dersom sammenligningen mellom studietiden og skihoppet fremdeles er noe tåkete, så la meg få påpeke en vesensforskjell. Skihopperen får nemlig to sjanser, og et prøvehopp i forkant. Statens Lånekassee gir studentene bare én sjanse. Og ikke noe prøvehopp.

Gratulerer – og lykke til som fusjonister!

Biskop Gunnerus' syndrom

Av Øystein Lønn

I blant lurer jeg på om Kristiansand lider av biskop Gunnerus' syndrom. Det høres muligens litt kryptisk ut, men ifølge riksmålsordboken er et syndrom en samling av symptomer som til sammen blir en sykdom. Egentlig er jeg mest fristet til å omtale biskop Gunnerus' syndrom som en tilstand, en bys livsstil eller uvane som motarbeider både gode og edle hensikter. Vi merker sykdommens små og store symptomer når vi oppdager at alt gikk annerledes enn vi hadde grunn til å tro. Ett eller annet sted underveis, og med det menes i den politiske prosessen – som ofte kan oversettes med at "noen har snakket sammen", mister Sørlandets hovedstad initiativet og taper opplagte muligheter. Det høres kanskje dramatisk ut, men vi husker Aksel Sandemose's tese om at mennesker er de eneste levende vesener som motarbeider seg selv. Det kan omfatte nasjoner, og naturligvis også byer. Det vekker alltid forundring, og ikke så sjelden er det på grensen av det pinlige.

Jeg antar at ikke så få innfødte kristiansandere allerede har registrert hva jeg mener. Saken er: For meg betyr biskop Gunnerus' syndrom at den vakre stiftsstaten ved havet ikke benytter seg av mulighetene når de er der. Det er som om nye muligheter oppfattes som noe uønsket. I blant har jeg inntrykk av at de kanskje ikke burde dukket opp i det hele tatt. Jeg skal ikke trette noen med den lange listen av statlige institusjoner som vi av en eller annen grunn ikke fikk. Men det er en liste som ikke skal imponere et eneste menneske. Jeg skal heller ikke irritere byens politikere med å minne om hvilke statlige institusjoner som vi har hatt, og som vi de siste årene har mistet. I stedet spør jeg om årsaken og tilføyer: Vi nøler

Få personar har vore meir siterte i ADH-miljøet enn Johan Ernst Gunnerus (1718-73), biskop i Trondheim. Men så hadde han også generøse vyer for nettopp Kristiansand.

så lenge at vi glemmer hva saken egentlig dreide seg om. Vi venter til det er for sent. Vi registrerer med sørlandsk flegma at andre kom oss i forkjøpet og tok sjansen.

I blant dukker det opp nye muligheter i en bys liv, muligheter som ikke behøver være politiske eller merkantile, men ganske enkelt nye og avgjørende muligheter. Akkurat da merker man at biskop Gunnerus' syndrom gjør seg gjeldende. Av årsaker som det er nesten umulig å oppdage, får jeg inntrykk av at forandring oppfattes som et synonym for uhygge. Nye muligheter møtes ikke bare med mistro, men med avvísning. Vi ønsker dem egentlig ikke. Det betyr at forandring ikke kan oppfattes som noe kreativt, men som kaos. Det utfordrer tilvante forestillinger og truer den kristiansandske treenighet; hjemmet, jobben og hytta i skjærgården. Vi oppfatter dem som en trussel. Vi avvís dem egentlig ikke, men vi tier dem i

hjel. I blant virker det direkte komisk når makens håndverkere avviser muligheter som andre byer ville grepet. Det betyr: arbeidet for. Jeg har forsøkt å forstå hvorfor, selvsagt uten hell, men et argument dukker opp ved hver eneste korsvei. Og essensen i argumentet er at alt egentlig skal være som før. Både i renessansebyen og i det moderne Kristiansand har denne måten å leve på forfulgt byen og byens innbyggere i et par århundrer.

En gang i sitt liv har Kristiansand hatt en stor sjanse. Men den gikk dessverre tapt. Det var i 1771. Den berømte biskop Gunnerus i Trondheim var av Struensee kalt til København for å fremlegge sin plan om et universitet i Norge. "Denne gikk ut på anlegg av et universitet i Kristiansand", skriver Yngvar Nilsen i "Det kgl. Fredriks Universitet 1811-1911". Her ville Gunnerus "samle alt vitenskapelig liv i Norge ved å henlegge Vitenskapselskapet derhen fra Trondheim". Dette skriver Jacob Friis i sin bok "Kristiansand gjennom 300 år". Boken har en undertittel som i dag virker både profetisk og ironisk når man kjenner resultatet av Gunnerus' opphold i København. Den lyder: "Noen hovedlinjer i byens utvikling". Hvor langt planen var kommet, fremgår av et brev fra J. E. Colbjørnsen 30.11.1771: "Nu bliver det uden tvil oprettet et nyt Academi i Christian-sand, hvor jeg kunne blive employret". Men planen ble dog forkastet av Struensee etter nærmere granskning. Det er lite lønt å spekulere over hvor forskjellig byens skjebne ville blitt om planen var blitt virkeliggjort. Men det er alltid verd å minnes at Kristiansand en gang var utpekt som norsk universitetsby. "Kanskje kan tanken komme opp igjen", skriver Jacob Friis.

Tanken kom opp igjen da Agder distrikthøgskole ble opprettet i Kristiansand for 25 år siden. Og den ble torpedert av regjeringen Brundtland. Så enkelt var det egentlig. Så lite motstand var det blant byens politikere og i næringslivet. Det er stadig et tankekors at de fleste strategene i byens næringsliv, særlig dem,

ikke hadde forståelse for at distriktet har behov for nettopp den spisskompetanse som et universitet i landsdelen ville medføre. Det hele blir enda mer uforståelig når personer med spisskompetanse mer eller mindre har stått i kø for å komme hit. Agder distrikthøgskole var nemlig i ferd med å bli en institusjon som virket som en magnet på studenter, og ikke minst på ambisiøse forskere. Og naturligvis var forutsetningen at de stilte sin kompetanse til rådighet for et universitet. Noe annet ville være utenkelig. For i blant forstod vi at skolens ledelse hadde vyer om Kristiansands plassering i det nye Europa. Og jeg snakker om det Europa som allerede er en realitet – enten vi liker det eller ikke. Statsråd Gudmund Hernes behøvde ikke å reise til København for å oppsøke vår tids Struensee, den jobben utførte vi selv med vår passivitet, og de politiske kortene hadde han i hånden; han møtte biskop Gunnerus' syndrom, gjennomskuet det øyeblikkelig, og han spilte mesterlig. Vi innrømmer det. Og vi forstår omsider at slik måtte det gå.

Etterpå må vi med et sørlandsk smil innrømme at Gudmund Hernes i motsetning til oss visste hva han ville. Og i politikk er det avgjort lovlig å vite hva man vil. Han hadde planene klare og han hevdet sine synspunkter både med makt, styrke og finurlig overbevisning. Aldri tidligere har vi sett landsdelens politikere mer avventende og tafatte når mulighetene for gevinst var til stede. Og aldri har næringslivets herolder vært tausere. Som gode sørlendinger fulgte vi den politiske prosessen med undring, og vi konstaterte at torpederingen av et universitet i Kristiansand ble utført av en profesjonell og meget dyktig politiker. Det betyr at det bare er ruinene tilbake. Og dermed er vi nøyaktig der hvor vi begynte: "Tanken om et universitet i Kristiansand kan dukke opp igjen", skrev Jacob Friis da han omtalte hovedlinjene i byens og distriktets historie. Jeg har en mistanke om at stillheten på ny senker seg over stiftsstenen.

Distrikthøgskole og universitet

Av Magne Lerheim

For mange er det vemod knytt til nedlegging av ein institusjon og ein institusjonstype som har gjort ein skikkeleg jobb. I dette tilfellet distrikthøgskolane, som no går inn i regionale høgskolesenter. Høgskolekandidatar frå ADH vil snakke om sin eigen distrikthøgskole som forsvann. Vitskapleg og administrativt personale, som kan sjå tilbake på ein framifrå pionerinnatts, føler kanskje at dei ikkje har fått tilstrekkeleg imøtekoming og anerkjening. No blei det jo anerkjening: "... det norske folk (kan) lykkes seg sjølv med den forbausande utviklinga av dei regionale høgskolane", skreiv OECD-utvalet i sin evalueringsrapport i 1989. Men vi bør vel hugse på at tanken om "studiesenter" eller høgskolesenter, med distrikthøgskolen som kjerneinstitusjon, er like gammal som distrikthøgskolen sjølv. Distrikthøgskolen imøtekom eit behov utover i landet, eit behov som hadde bygd seg opp over fleire år. Det vil nok også bli tilfellet med dei nye høgskolesentra. Men – la oss kaste eit blikk bakover:

1960-åra og eit stykke inn i 1970-åra var ei eventyrlig tid i norsk høgre utdanning. Høgre utdanning blei etter kvart "alle manns rett" og ikkje berre eit gode for eit lite fåtall i kvart ungdomskull. Talet på studentar i høgre utdanning voks med fleire hundre prosent i løpet av få år. Eitt enkelt år auka studentalet ved Universitetet i Bergen med 33 prosent. Nye institusjonar og institusjonstypar blei etablert, og nye fag og fagkombinasjonar blei tilbydd studentane. Det mest målbare resultatet ser vi i dag i talet på vaksne som har fullført høgre utdanning. Det er over sytten prosent i landsgjennomsnitt. Vandrar du i landets hovudstad, vil nesten kvar tredje vaksne du treffer på gata

ha fullført høgre utdanning.

Vi var ikkje aleine om ei slik satsing. Tilsvarende utvikling hadde dei i dei fleste land i den vestlege verda. Årsaka finn vi i to forhold: Då Sovjetsamveldet skaut ut den første sputniken hausten 1957, gjorde dette inntrykk i vest. Hegemoniet innan forskning og teknologi var flytt austover. No fekk vi forskingsmessig konkurranse mellom aust og vest. Samtidig kom økonomisk forskning, først og fremst i USA, med klare indikasjonar på at det var samanheng mellom utdanningsnivå og økonomisk vekst. Resultatet blei at høgre utdanning og forskning fekk høgre prioritet. Men samtidig blei nok utdanningsmål av allmenndannande og humanistisk karakter noko svekka – til fordel for meir teknologisk og profesjonsretta utdanning.

Utviklinga her i landet bygde på to offentlege utgreiingar. Først kom Universitets- og høgskolekomiteén av 1960 med forslag om rask utbygging av universitet og vitskaplege høgskolar. Innstillinga blei følgd opp av utgreiinga om universitet i Tromsø og Trondheim. Så kom Vidareutdanningskomiteén av 1965 med i alt fire innstillingar. I mandatet låg ei dobbel oppgåve, dels forslag om reformer i organisering av universitetsstudia og dels forslag om etablering av desentralisert høgre utdanning gjennom regionale studiesenter. Desse sentra skulle ha ein ny type utdanninginstitusjon, kalla distrikthøgskole, som sentral eining.

Universiteta var tilfreds med satsinga på egne institusjonar. Men kva med innstillingane frå Vidareutdanningskomiteén? Dei utløyste ein av dei kraftigaste utdanningdebattane vi har hatt her i landet. Kvar stod universiteta i den debatten? Det inntrykket har nok festa seg hos mange at universiteta var

motstandarar av distriktshøgskolen eller i beste fall likegyldige. Men var det slik?

Det akademiske kollegium ved Universitetet i Bergen uttalte seg om innstillingane to gonger og var "overbevist om at utbyggingen av disse skolearter også vil bety en sunnere rekruttering til universitetene". Kollegiet slutta seg til komitéens "gjennomgripende nyttening" og var enig i departementets forslag om at "det haster å komme i gang med forsøksvirksomhet". Også rektormøtet uttalte seg positivt og understreka at "distriktshøgskolene i første rekke kan tilby alternativer til universitetsutdannelsen".

Kollegiet i Bergen viste til den utdanninga som blei gitt ved amerikanske liberal arts colleges. Dei nye planlagde utdanningane måtte ikkje få ei for snevre yrkesorientering. Collegeutdanning "antas å være atskillig mer berikende for studenten enn de fleste snevre yrkesutdanningar", uttalte kollegiet i sin merknad. Dette blei det ikkje lagt vekt på.

Ut frå allmenne utdanningspolitiske vurderingar og ut frå det som tente deira eigen interesse, fekk etableringa av distriktshøgskolar støtte hos universiteta. Andre forslag frå Vidareutdanningskomitéen møtte derimot sterk motbør. Det var forslag som rørte ved den faglege organisasjonen på universiteta, og som innebar kortare studietid for fleire studium. Studentprotesten var særleg høgrøysta, men forslaga fekk heller ikkje tilslutning i faglege og styrande organ. I dag kan vi konstatere at

forslaga var framsynte og føre si tid, og at fleire av reformforslaga faktisk er blitt gjennomført seinare.

I tjuufem år har distriktshøgskole og universitet levd side om side. Korleis har forholdet vore? Har det utvikla seg eit kollegialt forhold? Er det etablert slikt samarbeid som ein i si tid hadde i tankane? Skal ein svare enkelt, må det bli eit både/og.

Tida har vore prega både av likesæle og aktivt samarbeid, av motsetningar og felles tiltak, kanskje også noko sjalusi ved universiteta over den sterke støtta som dei regionale utdanningsinstitusjonane har hatt i Stortinget. Og kanskje hadde begge institusjonstypar i mange år nok med sin eigen kvardag.

Sidan midten av åttiåra har vi sett eit veksande samarbeid med avtalefesta felles verksemd. Vi kan her vise til samarbeidsavtalar mellom ADH (og tre andre distriktshøgskolar på Vestlandet) og Universitetet i Bergen. Grunnlaget er lagt for eit sterkare og tettare samarbeid under Norgesnettet. Det vil vere til nytte for institusjonane i dei to utdanningstypene, som kjem til å prege norsk høgre utdanning i åra framover.

Ein hyllest er på sin plass til alle dei som i vitenskaplege og administrative stillingar har bygd opp og halde vedlike ei utdanning av høg kvalitet ved distriktshøgskolane. Og med hyllesten følgjer eit ønske om god framgang i det vidare arbeidet.

Distriktshøgskolen sett fra departementet

Av Dag Omholt

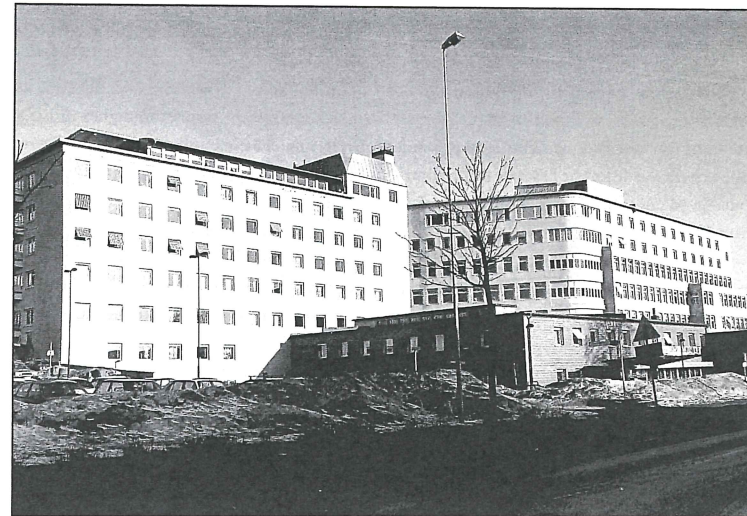
Den mest interessante perioden i forholdet mellom distriktshøgskolene og departementet¹⁾ var den første tiden. Ideen om institusjoner for postgymnasial utdanning (som var betegnelsen på det tidspunkt) utenfor universitetsbyene kom som en kastevind inn den i utdanningspolitiske diskusjon, da den ble lansert i Ottosenkomitéens innstilling nr. 2 i juni 1967.

Statsråd Bondevik forsto raskt betydningen av denne ide, bl.a. for å kunne kanalisere kreftene i de såkalte universitetskomitéer i flere byer inn i spor som var lettere å akseptere for sentrale myndigheter. Ottosenkomitéen fikk beskjed om å legge alt annet til side og konsentrere seg om en konkretisering av denne ideen. Innstilling nr. 3 forelå allerede 15. mars 1968. Det var like før Stortinget gjorde vedtak

om opprettelse av Universitetet i Tromsø og Universitetet i Trondheim, 28. mars 1968.

Og departementet fulgte opp i raskt tempo. Det ble opprettet en egen seksjon for distriktshøgskolar, som etter kort tid fikk Ingjald Ørbech Sørheim som dynamisk leder. Tre år på rad la vi fram særskilt stortingsproposisjon²⁾ om distriktshøgskolar. Den første kom allerede i juni 1968, der departementet ba om fullmakt til å planlegge prøvedrift. Det er ikke vanlig å be om fullmakt til å planlegge nye tiltak som staten selv skal være ansvarlig for, og det skjedde kanskje for å gi Stortinget anledning til å gi sin formelle tilslutning til noe som allerede da var blitt politisk populært. I mars 1969 ble det lagt fram proposisjon om prøvedrift i Kristiansand, Molde og Stavanger. Den ble vedtatt av Stortinget 20. juni 1969, og

Det tok lang tid før distriktshøgskolen såg ut som ein høgskole.

**DISTRIKTHØGSKOLEN SETT
FRA DEPARTEMENTET**

27. august ble høgskolene åpnet med 50 studenter på hvert sted.

I april 1970 kom proposisjonen om *utvidet prøvedrift* med distriktshøgskoler i Bodø, Bø, Lillehammer og Volda. Da viste det seg at Stortinget fortsatt var generelt interessert i det nye høgskoleslaget, men det var enda mer interessert i *hvor* de nye statsinstitusjoner skulle ligge.

I 1960-årene hadde totalrammene for høgre utdanning vist en kraftig og jevn økning, som mye annet på statsbudsjettet. Omkring 1970 begynte veksten å trappe ned, så realiseringen av de første distriktshøgskolene kom akkurat i siste liten til å få glede av de romslige vekstrammer. Av statsregnskapene for årene 1971-1974 kan vi se at deler av driftsbevilgningen ble ubrukt fordi det ikke var praktisk mulig å få satt i gang alt man ønsket seg – og hadde fått penger til. Bl.a. tok det jo tid å få ansatt personale.

Men studentene kom som anslått. En liten statistikk viser veksten i de første 10 årene:

	1971	1975	1979
Antall studenter (med omregnede kursstudenter) ³⁾	1260	3890	5776
Antall stillinger	114	346	508
Total bevilgning (mill.kr)	11,0	53,8	126,0

Dette var prøvedrift, og derfor ble alt personale engasjert av departementet. I stor utstrekning var det godt skolerte forskere som følte at her ville de kunne få større faglig alburom enn på universitetet. De etterlyste hverken instruksjoner, arbeidsavtale eller fast tilsetting, bare lokaler og driftsmidler. Derfor ble det i sin tid en gedigen kulturkollisjon på dette felt da de skulle inn i et formelt samarbeid med kolleger fra de tidligere lærerskoler og tekniske skoler.

Men én ting la distriktshøgskolelektorene⁴⁾ vekt på: de ville ha rett til å drive forskning slik de var vant til. Ottosenkomitéen og

departementet hadde forutsatt at "undervisningen ved distriktshøgskolene nok vil bygge på forskningsresultater og kontakt med forskningsinstitusjoner, men den vil normalt ikke skje i tilknytning til selvstendig forskning ved distriktshøgskolene"⁵⁾. Derfor ble det heller ikke opprettet professorater eller dosenturer, men en ny kategori faglig-administrative lederstillinger, de såkalte "undervisningsledere". Forskning ble det likevel, bl.a. etter at Stortingets kirke- og undervisningskomité hadde uttalt at distriktshøgskolene måtte ha mulighet til aktiv forskning⁶⁾.

I departementet var vi vel noe engstelig for at en omfattende forskningsinteresse skulle gå på bekostning av undervisningsoppgaven. Og forskningen ble aldri eksplisitt tatt hensyn til når beløp og stillingstall ble beregnet i budsjettene. Likevel maktet lærerne å sette av tid til forskning ved siden av undervisningen (det hadde vi i departementet seinare problemer med å forklare personalet på de øvrige høgskoler). Driftsmidler til forskning skaffet distriktshøgskolene seg ved lokale midler, og allerede i 1974 ble det opprettet særskilt inntekstpost for gavemidler og oppdrag. Etter hvert dukket det også opp lokale forskningsstiftelser, noe som reiste mange vanskelige spørsmål både for de regionale høgskolestyrene, Riksrevisjonen og departementet.

Stikkordet prøvedrift var i det hele tatt et "sesam, sesam" som ga mulighet til litt av hvert, uten å være bundet av byråkratiske tradisjoner, og knapt nok av reglementer og generelle stortingsvedtak. På det tidspunkt forelå heller ikke den någjeldende detaljerte tjenestemannsloven eller hovedavtalen om medbestemmelse. Heller ikke hadde vi budsjettregler om virksomhetsplanlegging og nøyaktig resultatrapportering. Men resultatene kom jo.

Det viktigste, sett fra departementet, var selvsagt at alle distriktshøgskolene oppfylte forutsetningen om at hovedaktiviteten skulle være

**DISTRIKTHØGSKOLEN SETT
FRA DEPARTEMENTET**

kortvarige yrkesrettede studier på høgt nivå. I departementet hadde vi stort sett ikke problemer med å finne fagfolk til å legge opp generelle studieplaner på fagområder som tidligere var dårlig dekket, og det rådgivende Sentralutvalget hjalp til med å få det hele inn i riktige spor. I tillegg fikk høgskolene tidlig samtykke til å gi desentralisert utdanning i grunnfag som allerede eksisterte ved universitetene, men det ble bare en mindre del av aktiviteten, noe vi i departementet hadde problemer med å få universitetene til å innse.

For en gangs skyld hadde Norge noe spesielt å fortelle på internasjonale møter om høgre utdanning. Internasjonalt samarbeid var ikke så omfattende i den tiden, men jeg var i 60-årene med på møter både for nordiske undervisningsministerier og i OECD. Der hadde svenskene i lang tid lagt fram sine ideer, utredninger og direktiver om utbygging av yrkesrettede universitetsstudier. Og så kunne plutselig vi fra Norge fortelle at nå hadde vi i gang et nytt høgskoleslag med institusjoner på 3-7-12 forskjellige steder i Norge, og at det foregikk slik og slik.

Det var bl.a. slike opplevelser som ga også meg, som inntil 1976 deltok noe på sidelinjen i det daglige arbeid med distriktshøgskolene, del i følelsen av å være med på en pionerinnsetning – særlig fordi det foregikk samtidig med igangsetting av et helt nytt, ukonvensjonelt

universitet i Tromsø, hvor de første studenter kom i 1972.

NOTER:

1) Departementet har i denne perioden hatt 4 benevnelser:

Kirke- og utdanningsdepartementet, til 31.12.1981.
Kultur- og vitenskapsdepartementet, fra 1.1.1982 til 31.12.1989.

Utdannings- og forskningsdepartementet, fra 1.1. til 31.12.1990.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, fra 1.1.1991.

2) Det gjelder følgende proposisjoner:

St.prp. nr. 143, jf. Innst.S.nr. 285 for 1967-68, behandlet av Stortinget 20.6.1968.

St.prp. nr. 136, jf. Innst.S.nr. 308 for 1968-69, behandlet av Stortinget 20.6.1969.

St.prp. nr. 121, jf. Innst.S.nr. 249 for 1969-70, behandlet av Stortinget 29.5.1970.

3) Den oppgave å drive voksenopplæringskurs fikk distriktshøgskolen tidlig, og det ble formulert et ambisiøst mål om at 25 pst. av ressursene skulle brukes til slik virksomhet.

4) Også på universitetene brukte man i stor utstrekning betegnelsen "lektor" på den tiden. Da statens stillingsregulativ generelt ble endret i 1976, ble alle undervisnings- og forskerstillinger på dette nivå på universitetene betegnet amanuenser, og distriktshøgskolene insisterte på å følge dem.

5) Sitat fra St.prp.nr. 136 for 1968-69 side 10.

6) Kirke- og undervisningskomitéen uttalte i Innst.S.nr. 249 for 1969-70 at det riktignok er urealistisk å bygge opp kostnadskreivende teknologisk og naturvitenskapelig forskning. "Men det vil etter komitéens mening være naturlig at distriktshøgskolene utvikler egne forskningsmiljøer for visse typer av samfunnsfag, humanistiske fag og på næringsmessige og kulturelle områder av særlig betydning for vedkommende distrikt".

KURSTIFTELSEN SEVI – HISTORIE OG UTVIKLING

Kristiansand og i distriktene som ADH tidligere hadde organisert. Det var aktiviteten omtrent som tidligere. Temaer, omfang og lokaler var dette avtatt noe av ulike årsaker. Det ble seg vanskeligere å få til deltakere, særlig i distriktene, og ble skåret ned på de tilskuddene som oppplæring over statsbudsjettet. Denne virksomheten fra i dagens årlig historiefag i norsk, som etter tur er ledet i begge Agderfylkene. Det opprettet, var det ved ADH ble opprettet etter ett-årig studium. Et deltidsstudium i løp av to år var derfor et nytt tillegg ut av fagmiljøet ved utrettet sin virksomhet i 1987. Det ble også satt i gang i Flekkefjord l. Videre var organiseringen et opplegg for nordisk hovedet Universitetet i Bergen et r SEVI, sammen med fag- . Dette har gått to ganger (1991) med kull på ca. 30 stud- måte var det behov for en administrere historie grunn- i gang som et samarbeids- DH, KLH og UiB med egen- ne.

uten behovstilpasset kurs- lig og privat virksomhet. kursene (AMO) bør nevnes de i en periode et stort om- ermere en tredjedel av SEVIS kom inn i denne virksomhe- dinator for Bankakademiets

lig virksomhet på oppdrag fra bl.a. Kommunenes Sentralforbund, Kommunal Opplæring, Fylkesmannen, kommuner og departement, men det gjelder også opplæring for privat virksomhet. Innenfor den tredje sektor (frivillige organisasjoner) kan vi vise til et samarbeid med Lagets bibel- og evangeliseringssenter på Hald ved Mandal hvor SEVI hittil har arrangert fire høgskolekurs innen organisasjon og ledelse. Noe av den gode kontakten som er utviklet med ledere i regionenes næringsliv, er opprettet gjennom arbeidet for The International Summer University in Kristiansand. Som administrativ enhet for nevnte stiftelse har SEVI vært engasjert i to store prosjekter, nemlig studieprogrammet The European Academy og Kristiansand Management Institute.

SEVI har gjennom årene også fått erfaring som konferansearrangør. Det har vært store arrangementer som bl.a. en konferanse i Kristiansand teater i forbindelse med EFTA's ministerrådsmøte i Kristiansand i 1989, høstkonferanse i samarbeid med Agderforskning og flere mindre konferanser/seminarer/workshops. Spesielt må nevnes International Workshop som er blitt holdt tre ganger i Kristiansand med deltakere fra en rekke øst-europeiske land, og som siste gang ble arrangert i Polen i samarbeid med Universitetet i Gdansk. Videre har SEVI organisert et seminar om demokrati i Praha med forelesere fra ADH.

AVSLUTNING

SEVI har i gjennomsnitt hatt ca. 12-1500 kursplasser hvert år, og dette tilsvarer en virksomhet med 200-250 heltidsstudenter. Det er stor spredning på fagemner, varighet og opplegg, samt

Fire rektorer – fire entreprenører

Av Emil Otto Syvertsen

Paul Flaa, Harald Knudsen, Finn Holmer-Hoven og Sylfest Lomheim har det felles at de har vært rektorer ved ADH. Videre har de alderen felles. Med sine til sammen to hundre år, nokså likelig fordelt, representerer de en kvartett av tilnærmede "sekstiåttene", og har som så mange av den generasjonen fått sine maktposisjoner – som en slående kontrast til den forakt for makt og establishment deres generasjon gav uttrykk for på 60- og 70-tallet.

Riktignok er det vel få rektorer som har fått sin makt tildelt på så demokratisk vis som disse. ADH var den første distriktshøgskolen

som innførte ordningen med valgte rektorer på åremål. To år skulle de sitte, med mulighet for å forlenge perioden ytterligere to.

Høgskoletinget valgte rektor med halvparten av stemmene fra studentene, andre halvparten fra høgskolens tilsatte. På ADH bestemte studentene således mer enn ved de andre distriktshøgskolene. I teorien eksisterte til og med muligheten for at rektor kunne bli valgt fra hvilken som helst gruppe av tilsatte. Det var ingen krav til akademisk bakgrunn i reglene.

Paul Flaa ble valgt i 1976 og satt til -80. Harald Knudsen satt fra -80 til -84. Deretter fulgte Finn Holmer-Hoven fra -84 til -88, og

Fire menn – åtte minner.

Sylfest Lomheim fra -88 til -92. Ved valget i -92 kom Paul Flaa inn igjen, og 1. august i år går han av som følge av høgskolefusjonen. Dermed blir han ADHs Alfa og Omega, den første og den siste rektor i skolens korte historie.

Vi samlet de fire til en oppsummerende samtale omkring rektorembetet. Det kunne blitt som en mimrestund blant jevnaldrende kamerater som hadde stridd den samme strid. Det ble det ikke. Fremdeles strid de hver for seg, på sin måte og ut fra sine posisjoner, og de har en visjon, et mål – Universitetet på Sørlandet.

De kaller seg like gjerne entreprenører som rektorer. "Høgskoleentreprenører" har de vært, og under byggeprosessen har de med sine visjoner oftere opplevd høyere myndigheter som motspillere enn som medspillere. De har heller ikke vært enige seg imellom hele veien. Og arbeidsoppgavene fra den ene rektorperioden til den andre har variert.

– Valgordningen fra 1976 avspeiler verdigrunnlaget som eksisterte i kjølvannet av symbol-året -68, sier Paul Flaa.

– Det er viktig i den sammenheng å se ledelsen av distriktshøgskolen som en totalitet. På den ene siden hadde vi direktøren som tok vare på den administrative kompetanse og kontinuitet. På den andre siden stod rektor for fornyelse og mulighet for utvikling. Jeg tror det er nødvendig at høgskoler og universiteter har den type dualt lederskap, sier han.

– Dermedikker det ikke over i den ene eller andre grøfta.

Harald Knudsen peker på kostnadene ved det stadige skiftet av rektorer.

– Men ordningen har også en klar gevinst. Faren for at vi skulle bli en gruppe "sjunde far i huset" var selvsagt tilstede. Men jeg tror vi har vært flinke til å holde oss unna når vi var ferdige med rektorperioden. Derimot har vi representert en form for kunnskap, en innsikt som har vært nyttig. Den "postrektorale abstinens" har ikke vært plagsomt sjenerende.

– Det at vi har ulike temperament, at nye hoder kommer med nye tanker, legger en dynamikk inn i organisasjonen, sier Sylfest Lomheim, og presiserer samtidig verdien av at direktøren har vært den samme hele tiden, Arne Holme.

Paul Flaa peker på det gode samarbeidet mellom rektor og direktør.

– Som mellom en ordfører og en rådmann har det vært, og det er ikke minst Arne Holmes fortjeneste, fastslår han.

– Men ordningen med to pluss to år har sine svakheter, skyter Finn Holmer-Hoven inn. – Det burde nok vært tre pluss tre år. Man trengte faktisk to-tre år på å komme inn i vervet. Og når du var på høyden, ble du kjørt tilbake til et tomt kontor. Jeg følte sterkt at jeg kunne ha holdt på en stund til, sier han og minner om at alle fire var relativt unge da de ble valgt.

Sylfest Lomheim forklarer at valggrunnlaget var en blanding av personlige egenskaper og høgskolepolitiske holdninger. Og han synes høringsprosessen var en tøff – og viktig – runde, med sitt amerikansk-inspirerte opplegg.

– Da jeg ble valgt var det på et rimelig klart høgskolepolitisk program, sier Paul Flaa. – Det gjaldt motstand mot fusjon, å utvikle en allianse med Høgskolesenteret i Rogaland og å utvikle ADH i retning av universitet.

Vi spør om likhetspunkter i de fire rektorernes program.

– Vi har nok den samme grunnleggende visjon i bunnen alle fire, sier Paul Flaa. – Vi ville utvikle høgskolen både i bredde og høyde. Kvalitet og forskningsmuligheter skulle legge grunnlaget for et universitet på Sørlandet. Når det er sagt, har vi nok vært svært forskjellige både i strategier, holdninger og taktikk.

– I forhold til høgskolefusjonen blir forskjellene tydelige, sier Finn Holmer-Hoven. – Sylfest Lomheim stod for en helt annen linje

enn det Paul Flaa gjorde.

– Og du har jo gått mye hardere ut politisk, sier Harald Knudsen til Holmer-Hoven i det spenningene mellom de fire blir til både å ta og føle på.

– Vi var klart uenige, sier Lomheim. – I siste halvdel av min periode mente jeg fusjonen ville komme uansett. Og når den nå er et faktum, har Paul Flaas måte å styre på ført til at klimaet er blitt så godt som overhodet mulig.

Harald Knudsen hevder at det har vært stilt svært forskjellige krav til de fire rektorene.

– I Paul Flaas første fase gjaldt det å få høgskolen til å fungere administrativt. Det var grunnarbeidet. I min fase var budsjettarbeidet særdeles krevende. DH-ene fikk mye mindre støtte under Langslets ministerium. Det var da vi ble entreprenører. Finn Holmer-Hovens periode ble sterkt preget av hard rasjonalisering og omstrukturering. Det var da grunnlaget for siviløkonom-studiet ble lagt. Paul Flaa hadde satt dette på dagsordenen, jeg førte den videre, blant annet med ekstern finansiering. Da dette studiet endelig ble brakt i havn etter atskillig lobbyarbeid, hadde vi jobbet i 10-11 år med saken.

– Jeg fikk en svare sjau med de humanistiske miljøene i den prosessen, sier Holmer-Hoven. – Men dette skulle jo være spydspissen som skulle bryte igjennom taket. Og det var litt av et gjennombrudd da vi endelig fikk gjennomslag for fireårige studier. Mange var imot det, også internt i huset.

– Og nå kommer hovedfagene møysommelig på plass, fortsetter Paul Flaa. – Siviløkonomistudiet bygges opp, og andre kommer. Det er i strid med all logikk, men det viser at det nytter å slåss.

Og her er de enige. Mot for eksempel en HERNES som har sagt at fire universiteter er nok, at høgskolene skulle bli en helt annen type institusjoner, har de fire staket ut egne veier og flere ganger opplevd å vinne frem.

– Derfor har det vært så viktig å ha "Fingerspitzengefühl", sier Holmer-Hoven, – å finne ut hva som er gangbart. Da vi fikk i gang studiet i prosjektadministrasjon, var det fordi et slikt ord hadde symbolfunksjon i Stortinget. Vi måtte bare kjøre økonomi-løpet. Det var der det var mulig å ekspandere.

– Men fusjons-debatten har avgjort vært den vanskeligste, fortsetter Paul Flaa. – Det har opplagt vært sunt for ADH å forholde seg til fusjonskampen. Vi har slåss. Vi har måttet ta et nederlag. Og i den kampen har jeg lært mye om denne landsdelen. Sørendingene må lære seg å slåss mye mer for sakene sine. Vi må stadig slåss med Universitetsrådet. Og her har vi ingen sjanser uten lokal støtte i retning Stortinget. Jeg har for øvrig i løpet av de siste årene ofte stilt meg spørsmålet om denne byen og denne landsdelen egentlig ønsker et universitet.

– Det har jo faktisk vært en hovedoppgave å slåss, sier Harald Knudsen. – Mot Universitetsrådet, mot det å være distrikt.

– Så lenge jeg satt som rektor fikk jeg rapp over fingrene på grunn av ambisjonene. Sentrale politikere fra Sørlandet hadde ordet universitet som et skjellsord, skyter Finn Holmer-Hoven inn.

– Men her har det skjedd en klimændring, hevder Lomheim. – Det har tatt 20 til 25 år for at folk skulle se hvor viktig høgere utdanning er. Men nå sier jo alle at det neste er universitet.

Her er det Finn Holmer Hoven slår til: – Denne landsdelen har vel aldri skjont hva et universitet egentlig er, hva som ligger av krav og rammebetingelser. Man tror at høgskole + høgskole = universitet. Og så snakker man om at vi skal skape et "alternativt" universitet. Fryktelig farlig er det. Man glemmer kravet til nivå. Sørlandet vil ha et universitet uten ulemper, ta gjerne motstanden mot Studentenes Kulturhus og aktivitetene der som eksempel.

Det blir så lett tilløp til tilløp, uten hopp – her på Sørlandet.

Samtalen streifer innom en masse andre emner. Høgskolestyret kommer på bane, og Holmer-Hoven runder det av med en melding som ikke er til å misforstå:

– Det å sitte i høgskolestyret var en sammenhengende lidelse.

De sekunder hverandre når det gjelder å minnes merkesakene for den enkelte. Finns kjempejobb med byggesaken, Sylfest som brakte siviløkonomstudiet vel i havn, etableringen av SEVI i Finns periode, Haralds jobbing med Agderforskning, historie- studiet og sosionomstudiets etablering under Sylfest og

etablering av hovedfag under Paul. Opprettelsen av Rådet for ADH som mot-organ til høgskolestyret kommenteres med satsen: “Vi måtte ha et organ der vi kunne føre seriøse debatter”. “Never a dull moment” brukes som felleskarakteristikk av jobben. “Nest etter det å være politisk redaktør i Fædrelandsvennen den mest spennende jobb på Sørlandet”, sier Holmer-Hoven.

De er enige om å ha fungert mer som politikere enn andre rektorer, og de tror at andre distriktshøgskolerektorer også har oppfattet dem slik. Deres felles ønske er at Sørlandet har et universitet innen ti år.

Oversikt over ansatte ved ADH

Oversikten gjelder personer som har vært fast ansatt eller som har arbeidet ved høgsolen et år i halv stilling eller mer.

Navn	Stilling	Avdeling	Ansatt	Sluttet
Abrahamsen, Olav Arild	førsteamanuens	hist.inst.	1993	
Abusland, Terje	amanuens	inst.for øk.	1992	
Ali, Rehana Inayat	fullmektig	biblioteket	1990*	
Amundsen, Ivar	amanuens	inst.off.adm.	1993	
Amundsen, Robert le Maire	amanuens	inst.for fo.	1971	
Andersen, Arne Thorvin	høgskolelektor	inst.for kjemi	1974	1975
Andersen, Bjørg	førstefullmektig	studieseksj.	1988	
Andersen, Dag Olav	avd.ingeniør	vannlaboratoriet	1985*	
Andersen, Otto	førsteamanuens	inst.for øk.	1986	
Andersen, Åse Lisbeth	fullmektig	adm.seksj.	1992	
Asphaug, Tor	førstelektor	tekn.øk.fagseksj.	1973	1977
Auestad, Terje	amanuens	inst. edb	1984	1989
Augland, Tord	avd. bibliotekar	biblioteket	1993	
Aurebekk, Bjørg E.B.	vit.ass.	inst.for kjemi	1978	1982
Aurebekk, Ragnhild	kontorassistent	biblioteket	1972*	1977
Baehr, Robert	førsteamanuens	eng.inst.	1972	
Badger, Richard	høgskolelektor	eng.inst.	1972	1973
Baker, Jonathan D.	førsteamanuens	inst. for øk.	1972	
Bakken, Bjørn Tallak	stipendiat	inst.for øk.	1993	
Bakken, Knut John	førstesekretær	adm.seksj.	1973	1978
Behrens, Bergljot	amanuens	eng.inst.	1979	1981
Bekken, Otto Borger	førsteamanuens	inst.mat.	1974	
Bentsen, Tora Aamlid	bibliotekar	biblioteket	1969	1990
Berentsen, Anne-Marie	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	
Bergan, Helle	inf.konsulent	studieseksj.	1988	1993
Bergan, Tone	undervisn.ass.	inst.mat.	1973	1975
Berge, Sigbjørn Lidvar	førsteamanuens	inst.for fo.	1981	
Bergland, Henny Margot	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	1990
Bergstøl, Gunlaug	kontorassistent	adm.seksj.	1973	1980
Birkeland, Ellen Katrine	førstefullmektig	inst. edb	1972	1987
Birkeland, Kari	renholdsbetjent	driftsseksj.	1992	1993
Bjerkås, Trygve	amanuens	inst. for øk.	1989	
Bjorvand, Siri	amanuens	inst. edb	1985	
Bjørkestøl, Kirsten	amanuens	inst.mat.	1992	
Bliksås, Åse	kontorassistent	biblioteket	1973	1975
Borgersen, Hans Erik	førsteamanuens	inst.mat.	1971	
Borgersen, Ivar	amanuens	inst.off.adm.	1993	
Brattvåg, Tor	undervisn.leder	inst. edb	1972	1984
Brautaset, Knut	undervisn.leder	tekn.øk.fagseksj.	1972	1977
Bredland, Else-Margrethe	bibliotekleder	biblioteket	1972	1991
Breen, Ellen	adm.sekretær	adm.seksj.	1970	1982

OVERSIKT OVER ANSATTE VED ADH

Breen, Olav	inf.sekretær	adm.seksj.	1972	1980
Breistein, Arne	eksamenskonsulent	studieseksj.	1993	
Breiteig, Liv	førstefullmektig	inst.for øk.	1972	1975
Buckner, Gerd	førstefullmektig	engelsk/fo.	1972	1980
Burgold, Jan Omar	avd.ingeniør	inst.kjemi	1985*	
Bygstad, Erik	førsteamanuens	nordisk inst.	1978	
Bødker, Jorunn	bibliotekar	biblioteket	1982	1984
Bøe, Edel	personalsekretær	adm.seksj.	1981	1988
Børresen, Pål	amanuens	inst.for øk.	1975	
Christensen, Lars Andreas	høgskolelektor	inst.for øk.	1972	1980
Christiansen, Anne Stie	konsulent	studieseksj.	1986	
Christoffersen, Marit	førsteamanuens	nordisk inst.	1981	
Collett, Stephen	amanuens	inst.for øk.	1984	1985
Dahl, Henrik	amanuens	inst.mat.	1972	
Dale, Kristin	amanuens	inst.for øk.	1993	
Dalen, Robert	driftsleder	driftsleksj.	1994	
Danielsen, Anne-Britt	bibliotekar	biblioteket	1980	1982
Danielsen, Aage Petter	amanuens	inst.for øk.	1980	1990
Decortiat, Lise	amanuens	inst.for fo.	1983	1987
Despard, Annabelle	førsteamanuens	eng.inst.	1976	
Dodderidge, Elizabeth Sian	høgskolelektor	eng.inst.	1973	1976
Dvergsnes, Andreas	amanuens	inst. edb	1984	
Egeberg, Per Kristian	professor	inst.kjemi	1991	
Egeland, Gunn	sekretær	adm.seksj.	1975	
Eide, Dan Egill	amanuens	inst.for øk.	1984	1986
Eide, Laila Torhild	renholdsbetjent	driftsleksj.	1983	1986
Eide, Laura	renholdsbetjent	driftsleksj.	1974	1980
Eide, Solveig Botnen	amanuens	inst.off.adm.	1992	
Eide, Åge Jostein	høgskolelektor	inst. edb	1972	1984
Eidhammer, Ingvar	førsteamanuens	inst. edb	1972	1985
Eik, Egil	førsteamanuens	inst. edb	1982	
Ekanger, Aslaug	renholdsbetjent	driftsleksj.	1974	
Ekeland, Terje	førsteamanuens	inst.kjemi	1973	
Ekås, Ragnhild	studieveileder	studieseksj.	1980	
Eliassen, Marry	renholdsbetjent	driftsleksj.	1980	1993
Engebreetsen, Martin	amanuens	inst.for fo.	1992	
Erichsen, Amina	renholdsbetjent	driftsleksj.	1984	
Eriksen, Ib Erik	førsteamanuens	inst.for øk.	1978	
Eriksen, Ove	amanuens	inst. for øk.	1992	
Falnæs, Bjørn	fullmektig	driftsleksj.	1973	1982
Feddersen, Carl Fredrik	amanuens	inst.for øk.	1992	
Fennefoss, Arvid	førsteamanuens	inst.off.adm.	1989	1991
Fernes, Per	førsteamanuens	inst.edb	1972	1986
Findal-Kverkild, Steinar	betjent	driftsleksj.	1973	
Fladstad, Harald Nilsen	amanuens	inst.for øk.	1993	
Flatland, Olav	amanuens	inst. for øk.	1987	1990

OVERSIKT OVER ANSATTE VED ADH

Flaa, Paul	førsteamanues/rektor	inst. off. adm.	1974	
Foss-Skiftesvik, Odd Einar	amanuens	inst.for fo.	1979	1980
Fuglestad, Finn	stipendiat	inst. for øk.	1981	1983
Furuholt, Bjørn	amanuens	inst. edb	1977*	
Fyhn, Eli	adm.sekretær	adm.seksj.	1972	1981
Føyn, Anders	edb-konsulent	inst. edb	1983*	1989
Gabrielsen, Lillian	renholdsbetjent	driftsleksj.	1978	1990
Gabrielsen, Rolf	amanuens	inst.off.adm.	1979*	1988
Gauslaa, Geir Ulf	førstesekretær	adm.seksj.	1972	1980
Girard, Francine A	amanuens	inst. for fo.	1984	
Gjeruldsen, Ingeborg	førstefullmektig	inst. edb	1981	1994
González, José J.	førstelektor	tekn.øk.fagseks.	1977	1977
Grätz, Reidun	renholdsbetjent	driftsleksj.	1974	1981
Gronningsæter, Edel	førstefullmektig	biblioteket	1977	
Hadjerrouit, Said	førsteamanuens	inst. edb	1991	
Haff, Marianne Hobæk	førsteamanuens	inst. for fo.	1977*	1991
Hagen, Elin	sekretær	adm.seksj.	1993	
Hallandvik, Jan Erik	konsulent	inst. off. adm.	1982	1985
Handeland, Anna	amanuens	eng.inst.	1972	
Hanisch, Thor Einar	høgsk.lektor/konsulent	adm.seksj.	1969	1972
Hansen, Arnt	konsulent	studieseksj.	1978	1979
Hansen, Doris	kontorassistent	adm.seksj.	1969	1970
Hansen, Kjell Guttorm	førsteamanuens	inst. edb	1973	1983
Hauge, Halvor Vegard	direktør		1969	1971
Havnes, Inger	førstesekretær	studieseksj.	1980	
Havnes, Per-Anders	førsteamanuens	inst. for øk.	1973	1979
Heiseldal, Susan L.	høgskolelærer	inst. edb	1992	1993
Helle, Anlaug	renholdsbetjent	driftsleksj.	1978	1981
Hemmer, Bjørn	professor	nordisk inst.	1977	
Henriksen, Unni	førstefullmektig	inst. edb	1993	
Hermansen, Tormod	undervisningsleder	inst. for øk.	1970	1970
Herøy, Torbjørg	sekretær	inst.off.adm.	1975	
Hilding, Greta	studiekonsulent	studieseksj.	1983	
Hodnebrog, Tordis	sentraltbordassistent	driftsleksj.	1973	1983
Hoel, Tore Elias	amanuens	nordisk inst.	1988	1989
Hofseth, Audun	bibliotekar	biblioteket	1992	1993
Holbek, Jonny	professor	inst. off. adm.	1983	
Holme, Arne	direktør		1972	
Holme, Idar Magne	førsteamanuens	inst. off. adm.	1981	
Holmer-Hoven, Finn	høgskoledosent/rektor	inst.off.adm.	1971	1992
Holte, Karsten	amanuens	inst.for fo.	1993	
Hoven, Torunn	studieveileder	studieseksj.	1992	
Hurvenes, Torkel	amanuens	inst. for øk.	1972	1990
Hustad, Eli	avd.ingeniør	inst.kjemi	1992	
Høgstøl, Randi Synnøve	førstefullmektig	adm.seksj.	1973	1987
Høyenes, Helge	driftsingeniør	datasenteret	1991	
Håkedal, John	førsteamanuens	inst.kjemi	1976*	
Haaland, Geir	amanuens	inst. for øk.	1990	1992

OVERSIKT OVER ANSATTE VED ADH

Håland, Gunnar	høgskolelektor	inst. for øk.	1972	1973
Håland, Kjell Erling	førsteamanuens	inst. edb	1976	
Iglebæk, Thorfinn	vakt- og varmemester	driftsseksj.	1973	1994
Ingeberg, Kjetil	amanuens	inst. for øk.	1993	1993
Iversen, Per Henrik	studiesjef	studieseksj.	1972	
Iversen, Unni	fullmektig	inst. for øk.	1982	1989
Jacobsen, Dag Ingvar	førsteamanuens	inst.off.adm.	1989	
Jacobsen, Greta	eksp.leder	studieseksj.	1970	
Jacobsen, Unni	amanuens	inst. off. adm.	1992	1992
Jansen, Trine Lise	sekretær	engelsk/fo	1978	
Jensen, Bjarne	førsteamanuens	inst. for øk.	1974	1979
Jensen, Ragnhild Margrethe	bibliotekleder	biblioteket	1992	
Johannessen, Oddbjørn	amanuens	nordisk inst.	1992	
Johnsen, Egil Børre	høgskolelektor	nordisk inst.	1975	1975
Johnsen, Jamila B. Mahdi	renholdsbetjent	driftsseksj.	1987*	
Junker, Tore	amanuens	inst. edb	1987	
Jørgensen, Reidun	renholdsbetjent	driftsseksj.	1986	
Kittelsen, Rune	driftsleder	datasenteret	1986	
Klausen, Sofus	høgskoledosent	inst.kjemi	1972	
Knudsen, Anne Marie	kontorassistent	inst. for øk.	1984	1985
Knudsen, Harald	høgskoledosent/rektor	inst.for øk.	1976	
Knudsen, Jon P.	førsteamanuensis	inst.off.adm.	1990	
Knudsen, Karen-Lise S.	konsulent	adm.seksj.	1986	1988
Knudsen, Ståle	amanuens	inst.for øk.	1992	
Knutsen, Henning	førsteamanuens	inst.mat.	1983	1984
Knutsen, Synnøve	fullmektig	adm.seksj.	1981	1982
Kristensen, Ellen	kontorassistent	inst. edb	1972	1974
Kristiansen, Inger	fullmektig	driftsseksj.	1984	
Kristiansen, May-Britt	kontorassistent	inst. edb	1979	1981
Kristiansen, Stein	førsteamanuens	inst.for øk.	1989	
Kristiansen, Åse	fullmektig	studieseksj.	1990	
Kristoffersen, Asbjørn	sekretær	adm.seksj.	1991	
Krumm, Kjell Ragnar	amanuens	inst. for øk.	1973	
Kvanvig, Roy Hugo	utbyggingssjef	driftsseksj.	1973	
Kvifte, Steinar Sars	stipendiat	inst. for øk.	1994	
Kvaale, Dagfinn Bloch	amanuens	nordisk inst.	1980	1982
Køhn, Ove Steinar	vaktmester	driftsseksj.	1987	
Kårigstad, Torunn	kontorassistent	inst.edb/biblioteket	1974	1977
Langås, Unni	amanuens	nordisk inst.	1992	
Larsen, Elise Myrvang	renholdsbetjent	driftsseksj.	1976	1981
Larsen, Hanne-Margrethe	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	1982
Larsen, Kirsti Elise	fullmektig	biblioteket	1992*	
Larsen, Leif	førsteamanuens	inst.mat.	1977	1979
Larsen, Wenche	fullmektig	inst. for øk.	1974	1982
Larsen, Sven Kåre	førstefullmektig	biblioteket	1975	
Lian, Harry	amanuens	inst. for øk.	1981*	1984

OVERSIKT OVER ANSATTE VED ADH

Lima, Åsvald	professor	inst.mat.	1987	
Linde, Gunlaug	brukerkonsulent	datasenteret	1993	
Lislevand, Mari-Ann	renholdsbetjent	driftsseksj.	1981	1986
Ljosnes, Ragnhild	høgskolelektor	inst.mat.	1970	1971
Lomheim, Sylfest	førsteamanuens/rektor	inst. for fo.	1977	
Lorentzen, Pål Eilert	amanuens	inst.off.adm.	1976	1979
Lorvik, Marjorie	amanuens	inst.for fo.	1993	
Lund, Hildur	renholdsbetjent	driftsseksj.	1975	1989
Lund, Peter Jul	vakt- og varmemester	driftsseksj.	1972	1989
Ly, Ngoc Anh	ingeniør	vannlaboratoriet	1989	
Lyng, Stig	høgskoledosent	inst.kjemi	1992	
Lyngdal, Lars Erik	høgskoledosent	inst.off.adm.	1973	
Lyngstad, Brit Helene	amanuens	inst.for fo.	1993	
Magnussen, Eleanor	førstefullmektig	studieseksj.	1975	
Marki, Marit Zahl	sekretær	inst.for øk.	1980	
Moe, Carl Erik	amanuens	inst. edb	1985	
Moe, Halvor	amanuens	eng. inst.	1988	1989
Moen, Anne	sekretær	inst.for øk.	1988	
Moen, Inger Margot	personalsekretær	adm.seksj.	1977	
Myre, Eivind	driftsleder - edb	inst. for edb	1980	1984
Myrvold, Inger Lise	personalkonsulent	adm.seksj.	1987*	
Mørck, Endre	stipendiat	nordisk inst.	1981	1982
Nash, Ralph Stanley	høgskolelektor	eng. inst.	1972	1988
Nedrelid, Gudlaug	amanuens	nordisk inst.	1992	
Nesland, Lars	edb-sjef	datasenteret	1984	
Neset, Embret	brukerkonsulent	datasenteret	1978*	
Nilsen, Jan Erik	høgskolelektor	inst. for øk.	1972*	1976
Nilsen, Randi	bibliotekar	biblioteket	1977*	1988
Nilsen, Solveig Sagatun	amanuens	inst.off.adm.	1991	
Nordheim, Stig Bjørnar	amanuens	inst. for edb	1985	1990
Nordlie, Gunnar	seksjonsleder	adm.seksj.	1980	
Norman, Victor D.	professor	inst.for øk.	1993	
Nossum, Rolf	høgskoledosent	inst. mat.	1990	
Nygård, Ingrid Helene	renholdsleder	driftsseksj.	1981	
Nygård, Lilly	renholdsbetjent	driftsseksj.	1981	1986
Nyhus, Steinar	amanuens	inst.for øk.	1990*	
Olsen, Anne Lise	sekretær	studieseksj.	1974	
Olsen, Erik	ingeniør	vannlaboratoriet	1993	
Olsen, Finn Oscar	inf.konsulent	adm.seksj.	1981	1984
Olsen, Leif Oscar	førsteamanuens	inst.for øk.	1978	
Olsen, Sidsel	kontorassistent	adm.seksj.	1972*	1974
Olsen, Signe	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	1989
Oma, Lars Gunnar	høgskolelektor	inst. mat.	1972	1974
Omdal, Helge	førsteamanuens	nordisk inst.	1979	
Omland, Hans Olav	amanuens	inst. edb	1988*	
Omland, Kjell Ingebret	amanuens	inst. for øk.	1976	1978
Opdahl, Ingeborg	sekretær	adm.seksj.	1986	
Ottesen, Inger	tekniker	inst.kjemi	1972	

OVERSIKT OVER ANSATTE VED ADH

Paulsen, Guri	førstesekretær	adm./eng./fo.	1978	
Pedersen, Else M.	renholdsbetjent	driftsseksj.	1981	1991
Pedersen, Gudrun	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	
Pedersen, Helge	førsteamanuens	inst.for øk.	1970	
Pedersen, Mary	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	1982
Pedersen, Tom Einar	avd.ingeniør	vannlaboratoriet	1978	
Pettersen, Øystein	førsteamanuens	inst.for øk.	1983*	1993
Presthus, Marit	fullmektig	inst. for øk.	1987	1989
Randøy, Otto	amanuens	inst. for edb	1992	1993
Reiestad, Tove	kontorassistent	biblioteket	1972	1973
Reinertsen, Rune Øidne	int.koordinator	studieseksj.	1992	
Reitan, Therese C.	amanuens	inst.off.adm.	1990	1993
Repstad, Pål Steinar	høgskoledosent	inst.off.adm.	1979	
Ribe, Solveig	førstefullmektig	adm.seksj.	1971*	
Rike, Sissel	informasjonssekretær	adm.seksj.	1983	1987
Risvand, Jens	høgskoledosent	inst. for øk.	1977	1990
Ro, Anne Karin	førsteamanuens	eng.inst.	1989	
Ro, Sigmund	førsteamanuens	eng.inst.	1989	1990
Robertsen, Karl	førsteamanuens	inst.for øk.	1984	
Rodgers, Drew	høgskolelektor	eng. inst.	1975	1976
Ropstad, Ruth E.	amanuens	inst.for øk.	1994	
Rosseland, Ruth	renholdsbetjent	driftsseksj.	1982	
Rydning, Anne Kristine	amanuens	inst. for fo.	1977*	1988
Ryen, Anne	førsteamanuens	inst.off.adm.	1984	
Rynning, Marjo-Riitta	førsteamanuens	inst. for øk.	1992	1992
Rønning, Rolf	høgskolelektor	inst.off.adm.	1971	1973
Salveson, Aamund	undervisningsleder	inst. kjemi	1970	1978
Sand, Hans Petter	amanuens	inst.off.adm.	1981*	1992
Sandnes, Arild J.	edb-konsulent	inst. for edb	1972	1982
Sehm, Ingrid Carlyn Eikild	konsulent	studieseksj.	1988*	1992
Sejersted, Ellen	bibliotekar	biblioteket	1988	
Seland, Bjørg	amanuens	hist.inst.	1992	
Seland, John	høgskolelektor	inst. for edb	1970	1972
Skea, Grethe	sekretær	nordisk/hist.	1989	
Skeie, Ruth	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	1983
Skjæveland, Asbjørg	fullmektig	inst. for øk.	1977	1983
Skram, Ingrid	sekretær	inst.mat.	1973	
Slettan, Bjørn	førsteamanuens	hist.inst.	1991	
Sløgedal, Mildrid	studiekonsulent	studieseksj.	1970	
Smukkestad, Oddvar	amanuens	inst. for øk.	1987	1990
Solheim, Helge Ingvar	førsteamanuens	inst. kjemi	1975	1989
Solum, Øyvind	konsulent	studieseksj.	1992	1993
Solvang, Bernt Krohn	førsteamanuens	inst. off. adm.	1972	1985
Stabekk, Bjarne	høgskolelektor	inst. for øk.	1970	1972
Stavrum, Gunnar	høgskolelektor	inst. for øk.	1978	1979
Storesletten, Leiv	førsteamanuens	inst.mat.	1970	
Storgård, Kari	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	
Storvik, Paul	førstelektor	tekn.øk.fagseksj.	1974	1977

OVERSIKT OVER ANSATTE VED ADH

Stray, Arne	førstelektor	inst.mat.	1971	1985
Stølen, Jan Arnfinn	førsteamanuens	inst.for øk.	1971	
Sveberg, Tore Frøland	amanuens	inst.for.fo.	1993	
Syvertsen, Inger Lise	førstefullmektig	adm.seksj.	1971	1981
Syvertsen, Ole Bernt	amanuens	nordisk inst.	1978*	1992
Sæther, Arild	høgskoledosent	inst.for øk.	1970	
Sætra, Gustav	førsteamanuens	hist.inst.	1992	
Sødal, Sigbjørn	stipendiat	inst.for øk.	1994	
Sørsdal, Eirik	informasjonssekretær	adm.seksj.	1979	1980
Tallaksen, Helga	førstesekretær	adm.seksj.	1982	
Tellefsen, Bodil	kontorassistent	inst. off.adm.	1971	1973
Tellefsen, Terje	amanuens	inst.off.adm.	1990	
Tenningen, Liv	avd.ingeniør	inst.kjemi	1986	
Terland, Ingrid	høgskolebibliotekar	biblioteket	1971	
Theisen, Theis	førsteamanuens	inst.for øk.	1980	
Thingvoll, Jan Tuxen	amanuens	inst.kjemi	1975	1986
Thommassen, Kari	førsteamanuens	inst. for øk.	1973	1993
Thorsvik, Jan	førsteamanuens	inst. off. adm.	1984*	
Thomsen, Ann Lisbeth	renholdsbetjent	driftsseksj.	1983	
Thorsø, Astrid	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	1976
Thorvaldsen, Dorthea Høye	sekretær	studieseksj.	1972	1993
Tofte, Johannes	stipendiat	inst. for øk.	1993	
Torjesen, Dag Olaf	amanuens	inst.off.adm.	1990	
Torset, Gunnar	inf.konsulent	adm.seksj.	1987	1988
Tofte, Hårek Hermod	førsteamanuens	inst. edb	1972	1985
Ubostad, Anna	bibliotekar	biblioteket	1986	1987
Ueland, Svein Ove	førstekonsulent	inst.off.adm.	1992	
Ulvenes, Åsmund	stipendiat	inst. off.adm.	1978	1979
Urdal, Anne-Grethe	renholdsbetjent	driftsseksj.	1974	1975
Visness, Ronald Duane	høgskolelektor	inst. edb	1973	1974
Vollan, Andreas	høgskolelektor	inst. for øk.	1969	1973
Vaaje, Audhild	høgskolelektor	inst. mat.	1972	1973
Wallevik, Oddmund	amanuens	inst.for øk.	1972	
Walton, Stephen	førsteamanuens	inst. for fo.	1988	1989
Warberg, Lasse	amanuens	inst. for øk.	1988	1989
Waage, Gustav S.	tekniker	driftsseksj.	1983	
Werring, Fredrik Christen Tuxen	høgskolelektor	inst. for fo.	1975	1977
Windegaard, Jan-Henning	amanuens	inst. for øk.	1980	1985
Ydstie, Jo Terje	amanuens	inst. for fo.	1978	1980
Young, Peter	høgskoledosent	eng.inst.	1970	
Øksendal, Bernt Karstein	førstelektor	inst. mat.	1972	1984
Ørvik, Tore Udd	amanuens	inst. edb	1985*	
Østensen, Eilif Terje	førsteamanuens	inst.kjemi	1977	
Østmoe, Jens Hermundstad	førsteamanuens	inst. for øk.	1987	1988